

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: Μετάφραση από την αγγλική προς την ελληνική γλώσσα και σχολιασμός αποσπάσματος του ερευνητικού άρθρου «Nuclear Temperature Rising? The Impact of Climate Change on Nuclear Stability» του John Madeira

Τζιμολίδου Ευδοκία

Ξ2016068

Επόπτες:

Λίβας Σωτήρης, Καθηγητής

Κεντρωτής Γιώργος, Καθηγητής

Κέρκυρα, Οκτώβριος 2023

Μετάφραση από την αγγλική προς την ελληνική γλώσσα και σχολιασμός αποσπάσματος του
ερευνητικού άρθρου «Nuclear Temperature Rising? The Impact of Climate Change on
Nuclear Stability» του John Madeira

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. ΠΡΟΛΟΓΟΣ	5
2. ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	6
3. ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑ	17
4. ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΑΦΕΤΗΡΙΑΣ.....	31
5. ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗΣ ΕΝΤΟΛΗΣ.....	33
6. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ.....	35
7. ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ	37
7.1 Πραγματολογικά προβλήματα	38
7.1.1 Διατήρηση όρων στην αγγλική γλώσσα	38
7.1.2 Μεταγραφή ξένων κύριων ονομάτων.....	38
7.1.3 Διαφορά στα συστήματα μέτρησης.....	38
7.1.4 Προσθήκη πληροφορίας	39
7.2 Γλωσσικά προβλήματα.....	40
7.2.1 Πολλαπλές αποδόσεις.....	40
7.2.2 Απόδοση ακρωνύμιου.....	40
7.2.3 Απόδοση αρκτικόλεξου	40
7.2.4 Τμηματοποίηση μακροσκελών περιόδων	41
7.3 Ιδιάζοντα προβλήματα.....	42
7.3.1 Απόδοση αποσπασμάτων.....	42
8. ΕΠΙΛΟΓΟΣ	43
9. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	44
10. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ.....	45

1. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία εκπονήθηκε στα πλαίσια της ολοκλήρωσης των σπουδών μου στο Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας (ΤΞΓΔΜ) του Ιονίου Πανεπιστημίου, και αφορά την ευθεία μετάφραση, από τα αγγλικά στα ελληνικά, και τον μεταφραστικό σχολιασμό του υπό εξέταση κειμένου. Το κείμενο αποτελεί απόσπασμα ερευνητικού άρθρου με τίτλο «Nuclear Temperature Rising? The Impact of Climate Change on Nuclear Stability» του John Madeira. Πραγματεύεται τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην Αρκτική, καθώς και τον κίνδυνο μιας ενδεχόμενης πυρηνικής σύγκρουσης της Ρωσίας με τις ΗΠΑ στην περιοχή.

Ο λόγος για τον οποίο επέλεξα να ασχοληθώ με το συγκεκριμένο γνωστικό πεδίο οφείλεται κυρίως στην πρόσφατη ενασχόλησή μου με την κατανόηση του αντίκτυπου της κλιματικής αλλαγής που υπερβαίνει τις περιβαλλοντικές ανησυχίες και συνδέεται με ένα νέο γεωπολιτικό σκηνικό. Πιο συγκεκριμένα, η περιοχή της Αρκτικής και ο πιθανός ρόλος της στην κλιμάκωση των πυρηνικών συγκρούσεων μεταξύ Ρωσίας και Ηνωμένων Πολιτειών, τράβηξε ιδιαίτερα την προσοχή μου καθώς οι ενδεχόμενες ολέθριες συνέπειες δεν αφορούν μόνο τα δύο εμπλεκόμενα έθνη αλλά και την παγκόσμια σταθερότητα.

Η δομή της εργασίας ακολουθεί τις οδηγίες που αναγράφονται στον κανονισμό για την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας. Στην αρχή παρατίθενται το πρωτότυπο κείμενο και το μετάφρασμά του, και στη συνέχεια ακολουθεί το θεωρητικό κομμάτι της εργασίας με αναφορές σε θεωρητικές προσεγγίσεις της μεταφραστικής διαδικασίας, χωρισμένες σε τέσσερα επιμέρους κεφάλαια: ανάλυση του κειμένου αφετηρίας, σχολιασμός της μεταφραστικής εντολής, αξιολόγηση της ποιότητας της μετάφρασης και αιτιολόγηση των λύσεων των μεταφραστικών προβλημάτων. Τέλος, παρέχονται ο επίλογος και οι βιβλιογραφικές αναφορές.

2. ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Nuclear Temperature Rising?

The Impact of Climate Change on Nuclear Stability

INTRODUCTION

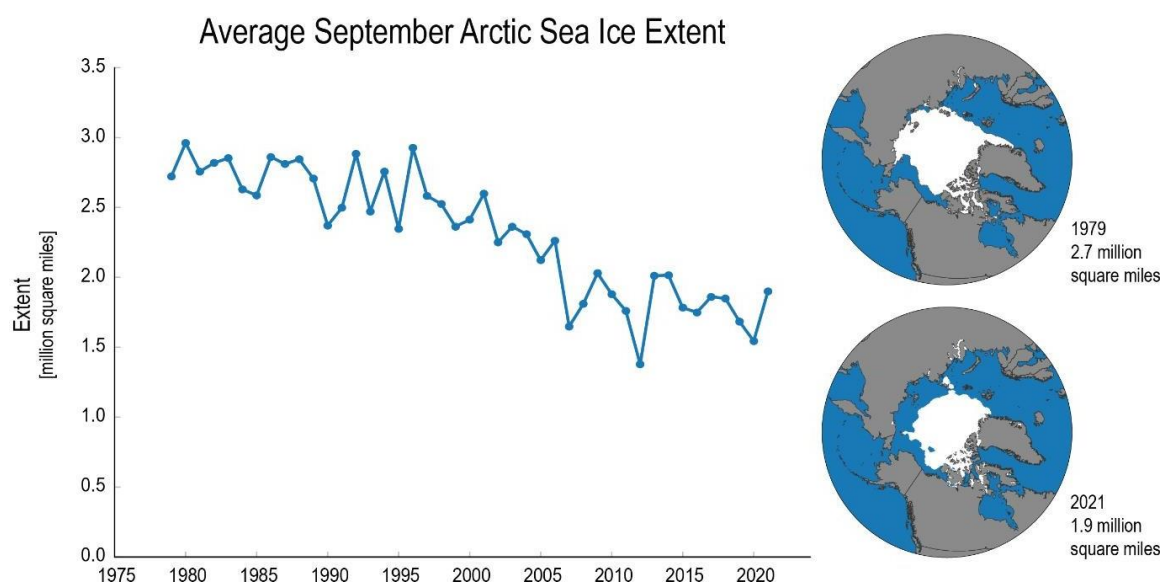
In the decades following the first and only use of nuclear weapons at the end of World War II, global leaders realized that the sheer destructive power of the weapons posed an existential threat to life on earth. During a radio address in 1982, U.S. president Ronald Reagan reinforced the point by saying “Those who’ve governed America throughout the nuclear age and we who govern it today have had to recognize that a nuclear war cannot be won and must never be fought.” As the world phased out of a Cold War mentality in the 1990s and 2000s, the threat of nuclear weapons remained present but was much less of a focal point of international security policy. In a post-Cold War world, the United States and international community began to confront a new wave of security challenges in transnational threats, such as violent extremism and, more recently, the borderless threat of climate change. While some may argue against climate change posing an “existential threat” to the world, U.S. president Joe Biden would disagree. During the first week of the Biden administration, the president, speaking on a domestic plan to combat climate change, stated “that’s why I’m signing today an executive order to supercharge our administration[’s] ambitious plan to confront the existential threat of climate change. And it is an existential threat.” While nuclear war and climate change each pose their own unique set of security challenges, the two also interact with each other in various ways. Of note for this paper, climate change is helping to reshape the global geopolitical landscape, including in the Arctic, in a manner that could have implications for nuclear stability between the United States and Russia, especially as Washington refocuses its security and defense priorities on strategic competition for the first time since the collapse of the Soviet Union in 1991.

ARCTIC CLIMATE CHANGE AND STRATEGIC COMPETITION

The effects of climate change are being felt all over the world and in many forms. For example, in the Sahel region of West Africa, climate change is causing desertification of

arable land at a rate of “almost a mile per year in the last decade or so.” This is increasing competition for scarce resources, such as land, between farming and herding communities and has even resulted in violence in recent years. On the other hand, climate change is affecting parts of South Asia with increased flooding and longer monsoon seasons, which can destroy farmland, cause food shortages, and even be deadly. In the Arctic, climate change is seen most notably in diminishing levels of sea ice as global temperatures rise. According to the National Snow and Ice Data Center, the Arctic has warmed at a rate approximately twice that of the rest of the planet, leading to a phenomenon called Arctic amplification. Diminishing sea ice levels can be seen by looking at the annual average sea ice extent, or the total ocean area that has an ice concentration of 15 percent or more. For example, the data shows the average Arctic sea ice extent in September has dropped 800,000 square miles (just larger than the square mileage of Mexico) between 1979 and 2021.

Figure 1: Average September Arctic Sea Ice Extent

As climate change melts Arctic sea ice, the waters of the Arctic become navigable for longer stretches of the year, which can have serious economic ramifications by opening new shipping routes, allowing increased access to ports, and improving mineral and resource accessibility. For example, the ability to ship goods via the Northern Sea Route (NSR) could cut shipping time between Europe and Asia by as much as half and provide substantial economic benefits, especially for Russia, which currently uses the NSR to ship more than 30 million tons of hydrocarbons and other resources per year. Additionally, new port development can allow for increased maritime shipping activity and help turn the abundance

of natural resources in the Arctic into economic benefits for whichever country gets there first. A 2008 estimate of these resources projected 90 billion barrels of oil, 1.7 quadrillion cubic feet of natural gas, and 44 billion barrels of natural gas liquids.

While the Arctic was once considered a place of cooperation and low tensions, it has since become a geopolitical hotspot of strategic competition. One of the primary ways geopolitical competition plays out in the Arctic is dueling militarization between Washington and Moscow. Arctic militarization as a form of geostrategic competition was prominent during the Cold War when both the United States and Soviet Union looked to secure their northern flanks. Both sides developed strategic bombers and ballistic missiles capable of delivering nuclear weapons over the North Pole. Washington further militarized the Arctic by building radar systems in Alaska (with U.S. ally Canada also building radar systems on Canadian soil), building military bases in Greenland and Iceland, hosting U.S. (and other NATO allied troops) in Norway, using the Arctic as a testing ground for air- and sea-launched cruise missiles, and keeping B-52 strategic bombers armed with thermonuclear bombs on continuous airborne alert. On the Soviet side, Moscow used the Arctic as territory to conduct nuclear tests and house the country's Northern Fleet, which would be the largest Soviet fleet by the early 1960s and home of 60 percent of the Soviet Union's submarine-based strategic forces.

Following the end of the Cold War, militarization of the Arctic fell by the wayside in both Washington and Moscow. Then, in 2007, Russian president Vladimir Putin re-prioritized the Arctic as part of his grand vision of restoring Russia's great power status. Russia's military presence in the Arctic seeks to achieve three main objectives:

1. Enhance homeland defense, especially with regards to deterring a foreign attack in the Arctic as the region begins to attract international attention and investment;
2. Ensure Russia's economic prosperity and secure its economic future; and
3. Create a base of power projection, particularly in the North Atlantic.

Figure 2: Russia's Kola Peninsula

As such, the Russian Federation has dedicated substantial resources toward remilitarizing the region. Russia's Northern Fleet, based in the Kola Peninsula bordering Finland, is now home to 70 percent of its submarine-based strategic deterrent, 39 attack submarines that carry dual-use Kalibr cruise missiles, and approximately 40 surface ships, including destroyers and cruisers. Additionally, Russia has opened more than 50 previously shut-down Soviet-era military posts, including 13 air bases, 10 radar stations that allow Moscow to track vessels and aircraft in the region, 20 border outposts, and 10 integrated emergency rescue stations.

Militarization and development in the Arctic is a defining characteristic of Russian domestic and foreign politics, while the Arctic has not, in recent history, drawn as much attention from policymakers in Washington. The United States' indifference to the Arctic on a national policy level is largely due to a domestic political debate between Republicans and Democrats on the existence of climate change and U.S. defense priorities focusing on combating global extremism in the Middle East and Africa for the last two decades. However, the United States declared its preeminent defense and national security concern to be a return to great power competition in the 2018 National Defense Strategy. The renewed interest in great power competition, also referred to as "strategic competition" by the Biden administration, has fueled an interest in competing with Russia in the Arctic.

To effectively compete with Russia in the Arctic, the United States has begun its own remilitarization of the region. In recent years, the United States has explored the construction of a strategic port in the Arctic, invested in ice breakers needed to navigate Arctic waters, and reactivated the U.S. 2nd Fleet, responsible for U.S. Navy activity on the East Coast and North

Atlantic, including the Arctic. In May 2019, then U.S. secretary of state Mike Pompeo asserted that the United States was engaged in strategic military competition with Russia in the Arctic when he stated, “On the security side, partly in response to Russia’s destabilizing activities, we are hosting military exercises, strengthening our force presence, rebuilding our icebreaker fleet, expanding Coast Guard funding, and creating a new senior military post for Arctic Affairs.”

ARCTIC FLASHPOINTS: A CRISIS IN WAITING?

With Washington and Moscow both beefing up their military presence in the Arctic, the chances of a crisis developing between the two rivals may increase as the sea ice diminishes. When it comes to security challenges, climate change is often described as a “threat multiplier” because it is highly unlikely climate change-related effects will ever directly lead to conflict (i.e., the United States and Russia will not clash over the lack of sea ice in the Arctic), but it makes pre-existing threats or tensions far more dangerous. In an increasingly warmer Arctic, there are several possible flashpoints that could lead to a crisis, including a miscalculation over a U.S. freedom of navigation operation (FONOP) through the region and an accidental military run in between uniformed forces from the United States or NATO and Russia.

The first Arctic flashpoint that could lead to a crisis is Washington and Moscow’s differing views over what constitutes a state’s territorial waters. Such ambiguity could lead to a miscalculation over a FONOP. In January 1985, the Soviet Union established a system of strait baselines that enclosed many of the bays, estuaries, and navigation straits along the Soviet Arctic coast. The system deemed the bays, estuaries, and navigation straits internal waters of the Soviet Union where Moscow retained complete sovereign control. In spite of the Soviet Union’s collapse more than three decades ago, the same navigation routes through the NSR remain closed today by the strait baselines created in 1985. But the legal status of the navigation straits remains hotly contested, particularly over the role that the right of innocent passage, codified in the UN Convention for the Law of the Sea, plays in navigating the NSR, among other disputes. During the last quarter century, Russia has also issued numerous domestic laws, including the 1998 Federal Act on Internal Maritime Waters, Territorial Sea, and Contiguous Zone of the Russian Federation, which states that the 12-nautical mile territorial sea limit also applies to islands of the Russian Federation, and the 2012 Federal Law, which established the guidelines for foreign-flagged vessels entering the

NSR. Most recently, the Russian Federation passed the 2013 Rules of Navigation of the Water Area of the Northern Sea Route and updated its extensive regulatory system for navigating the NSR in 2017, which shape how Russia views the international status, or lack thereof, of the NSR. The U.S. government's view of the NSR differs greatly from Russia's. The divergent views are best demonstrated by the May 2015 diplomatic note the United States sent to Russia regarding its regulatory scheme for the Arctic waterway. The note laid out issues Washington has with Russia's governance of the waterway, including pointing out inconsistencies with international law such as requiring Russia's consent to enter the country's exclusive economic zone and territorial sea and Russia's characterization of international straits that form part of the NSR as internal waters.

In response to the dispute, the United States could handle the situation similarly to how it handles maritime territorial disputes with China in the South China Sea, including conducting a FONOP. Conducting a FONOP in the Arctic, through the NSR, would reinforce the U.S. position that the NSR, similar to the South China Sea, is international waters. According to the U.S. Department of Defense, a FONOP "includes more than the mere freedom of commercial vessels to transit through international waterways. . . . The Department uses 'freedom of the seas' to mean all of the rights, freedoms, and lawful uses of the sea and airspace, including for military ships and aircraft." In 2019, U.S. secretary of the Navy Richard V. Spencer spoke about having the Navy send vessels to transit the Arctic in a FONOP, and the sentiment that a FONOP in the Arctic would be directed toward Russia was reinforced when General Curtis Scaparrotti, former supreme allied commander in Europe, testified to the idea in front of the Senate Armed Services Committee. While the United States has not followed through on its statements regarding conducting a FONOP in the Arctic, doing so would be provocative and highly risky because it is uncertain how Russia may choose to respond. If Russia did choose to respond aggressively, it would likely lead to Russia directly confronting Navy ships, which could quickly spiral into a full-blown conflict, especially if U.S.-Russian relations are already tense.

Figure 3: NATO Ships Participating in Cold Response 2022

The second Arctic flashpoint that could lead to a U.S.-Russian crisis is a direct military encounter between uniformed members of the U.S./NATO and Russian militaries stationed in the Arctic. Should a confrontation occur, one of the most likely sources would be the Navy's 2nd Fleet or a NATO exercise. The reactivation of the 2nd Fleet means there is a uniformed U.S. military presence responsible for overseeing the Arctic. In addition, the U.S. Coast Guard also has an Arctic presence as the U.S. entity responsible for operating ice breakers, which are critical for many maritime expeditions in the icy Arctic waters. Similarly, 5 of the 30 NATO member states are Arctic states and have strong interests in the region. At the time of this writing, the United States, Canada, Denmark, Iceland, and Norway are members of the military alliance, while two additional Arctic states, Sweden and Finland, have been granted entry into NATO (pending domestic legislature approval in both countries) in response to the Russian invasion of Ukraine in February 2022. NATO, and its soon to be expanded roster of Arctic states, is demonstrating its commitment to the Arctic through the running of military exercises in the region, most recently conducting Cold Response 2022, an exercise in March 2022 designed to bring together thousands of NATO troops and test the ability of the alliance to operate in cold weather conditions across Norway. Similarly, in October 2018, NATO conducted the military exercise Trident Juncture off the coast of Norway. The exercise is especially noteworthy as it featured the U.S. aircraft carrier *Harry S. Truman* and its strike group. The inclusion of the *Truman* and its strike group made them the first U.S. surface vessels to travel into the Arctic in three decades. With such a heavy NATO presence in the

Arctic and tensions high in Europe as a result of the 2022 Russian invasion of Ukraine, an accidental confrontation between NATO members and Russia in the Arctic could trigger Article V of the North Atlantic Treaty, the mutual defense article, inviting a full-blown NATO-Russia war.

CRISES, ESCALATION MANAGEMENT, AND RUSSIAN NUCLEAR WEAPONS POLICY

Should a crisis break out between the United States and Russia, both sides should endeavor to refrain from escalating the crisis to avoid further conflict, most critically by refraining from using nuclear weapons. Successful crisis management, especially of a crisis that involves two nuclear powers and the chance of nuclear escalation, involves successfully contending with additional stresses on a country's government. Andrei Kokoshin, former secretary of the Russian Security Council, suggests that managing a crisis "requires special concentration and will from the leaders; special mechanisms for the collection, processing and reporting of information to the leadership; special control of the activities of the country's forces; special instructions for ambassadors and military attachés; a special regime of communication with the national and the foreign mass media, and many other things."

One complication in modern crisis management is the evolution of information sharing. During the Cold War, the speed at which information proliferated during a crisis was far slower than in 2022, where social media applications such as Twitter and Facebook allow for near instantaneous information sharing, whether true or not. Following the Russian invasion of Ukraine, the prospects for either the U.S. or Russian governments successfully managing an additional crisis is suspect at best. In the United States, political polarization is arguably at an all-time high, which often leads to gridlock, finger pointing, and inaction in Washington. The political environment in the United States is further complicated by the information environment, including the presence of "fake news," most notably highlighted by the prominence of conspiracy theories such as QAnon. In Russia, the invasion of Ukraine has shown how information breakdowns within the highest levels of Russia's military leadership can happen in a high-stress situation; U.S. intelligence reported that there has been a "clear breakdown in the flow of accurate information" between Putin and his advisers and that Putin has been misinformed on his military's performance in Ukraine because advisers are "scared to tell him the truth."

Should the United States and Russia face a crisis over a FONOP or a military confrontation in the Arctic, the Kremlin will turn to its escalation management strategy, strategic deterrence. The Russian strategy of strategic deterrence, defined by their 2015 National Security Strategy, is “a series of interrelated political, military, military-technical, diplomatic, economic, and informational measures to prevent the use of force against Russia, defend sovereignty, and preserve territorial integrity.” Russian strategic deterrence is continuously in use. During peacetime, strategic deterrence is used to contain and deter enemies from using force against Russia, but in wartime, or during a crisis, it is used to manage escalation. While Russian strategic deterrence includes non-military measures, such as of a political, diplomatic, legal, economic, ideological, and technical-scientific nature, Russian views on deterrence foremost revolve around the use of military power as a tool of coercion. For example, Russian military measures could include demonstrating the power of the military, raising readiness, deploying forces, and conducting or threatening to conduct military strikes. In total, Russia’s strategic deterrence strategy seeks to ultimately raise the adversary’s expected costs above the desired benefits. One-way strategic deterrence can be achieved is through threatening to use, or *actually* using, nuclear weapons as a means to raise the adversary’s costs above the desired benefits.

Russia is estimated to possess a largely modernized nuclear weapons arsenal—with 4,447 deployed or reserve warheads—making it the largest in the world, with ~600 more warheads than the United States. Russian nuclear force posture includes about 1,588 strategic warheads that would be delivered via ballistic missile or strategic bomber, while ~977 strategic warheads and ~1,912 non-strategic warheads are held in reserve..”

With the largest nuclear arsenal in the world, Russia also has a stated plan and criteria that could trigger the use of the weapons. In June 2020, the *Basic Principles of the Russian Federation’s State Policy in the Domain of Nuclear Deterrence* was resealed, which is the document that lays out the two conditions in which Russia would use nuclear weapons. The document states, “The Russian Federation retains the right to use nuclear weapons in response to the use of nuclear weapons and other types of weapons of mass destruction against it and/or its allies and also in the case of aggression against the Russian Federation with the use of conventional weapons, when the very existence of the state is put under threat.” While the first half of the policy declaration is not surprising, the second half—“Also in the case of aggression against the Russian Federation with the use of conventional weapons, when the very existence of the state is put under threat”—is arguably the

foundation for a limited nuclear weapons use policy that could lead to further use of nuclear weapons. While a U.S.-Russian crisis in the Arctic would not likely meet the threshold for use of nuclear weapons by either definition put forth, one factor that could complicate the matter is the status of Russia and its perceived vulnerability when the 2022 Russian-Ukrainian war eventually reaches its end point. Most troubling would be if the war results in Russia failing to achieve its goals while taking heavy military and economic losses, leaving it internationally isolated and backed into a corner. Should that be the case, Russia may revert back to its 1990s deterrence posture of relying solely on nuclear weapons to deter conflict, which would increase the likelihood of a nuclear incident or, worse, leave the country feeling the need to lash out and escalate a crisis, potentially through using limited nuclear strike in the Arctic to deter U.S. actions and preserve some level of its national pride and status.

THE RETURN OF DUCK AND COVER?

While climate change's effects in the Arctic are quite visible and create the opportunity for potential flashpoints between the United States or NATO and Russia, the likelihood that a crisis would break out over a U.S. FONOP through the Arctic or a military confrontation remains quite low. Recent history shows that while FONOPs can be provocative and risky, conducting such operations has not led to an escalation of tensions between two competitive states. For example, in 2018 and 2019, during a time at which U.S.-China relations were deteriorating, the U.S. Navy sailed vessels more than a dozen times within 12 nautical miles of territory China claims in the South China Sea, none of which led to any further escalation other than strongly worded statements from political officials. While FONOPs remain a powerful method of signaling Washington's commitment to freedom of the seas worldwide and play a role in achieving larger foreign policy goals, the exercises themselves have not sparked any crises or conflicts to date.

Similarly, there is no need to dust off the duck and cover drill instructions when considering if a confrontation between U.S./NATO and Russian militaries would lead to a nuclear conflict. U.S. and NATO military exercises in the Arctic have occurred for more than a decade, including two prominent exercise series, Trident Juncture and Cold Response, that have been taking place at regular intervals since 2015 and 2006, respectively. Additionally, the United States and Canada have previously conducted Arctic exercises, such as Operation Noble Defender, a North American Aerospace Defense Command operation that seeks to "demonstrate the ability to integrate with other defense and security partners for a holistic

defense of North America,” including in the Arctic. Arctic exercises and military drills are not just a uniquely U.S. and NATO staple, as Russia has also included Arctic forces in its series of regularly scheduled military exercises. Zapad, an exercise series designed for the Western Military District of Russia, includes the Northern Fleet tasked with operating in the Arctic and runs every four years, the most recent iteration occurring in 2021. In addition to major regional military exercises, Russian military training also features smaller, more focused exercises. For example, an exercise in the Barents Sea in January 2022 included 30 warships, 20 aircraft, and 1,200 personnel and was designed to show Arctic readiness and Moscow’s ability to protect the NSR. With an increased military presence in the region from both the United States (and NATO) and Russia, the worry that the two militaries could confront each other or accidentally run into each other, thus sparking a crisis, increases. However, U.S. and Russian military collisions—including instances where vessels from the two states’ navies literally collide with each other—are also unlikely to spiral into a crisis. Despite the strong military presence and drills in the Arctic, exercises have come and gone for years without leading to any major incidents, and the United States and Russia have a history of keeping tensions low when their navies literally collide.

2. ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑ

Αύξηση της Πυρηνικής Θερμοκρασίας;

Οι Επιπτώσεις της Κλιματικής Αλλαγής στην Πυρηνική Σταθερότητα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

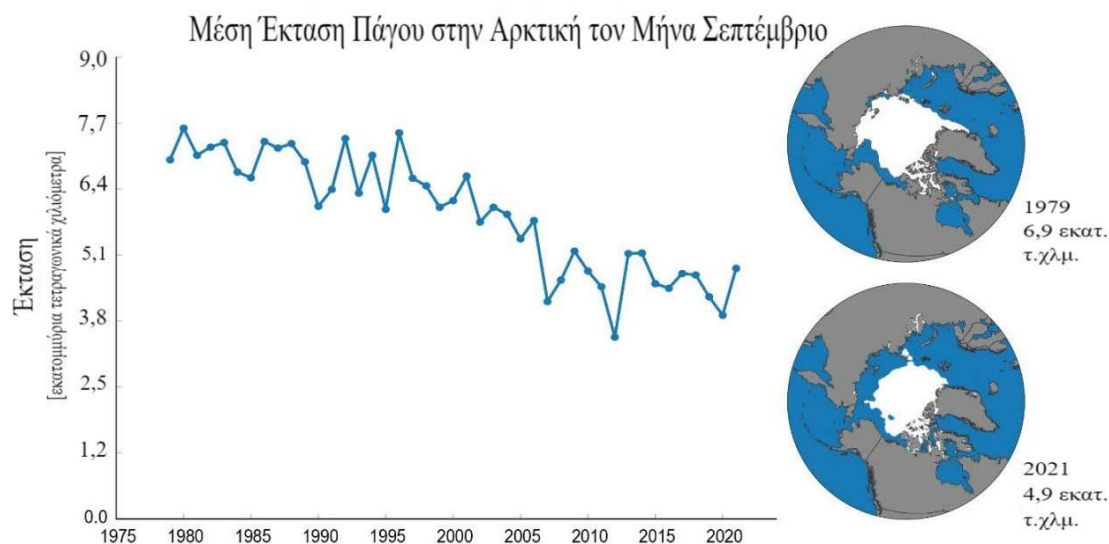
Τις δεκαετίες που ακολούθησαν την πρώτη και μοναδική χρήση των πυρηνικών όπλων στο τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, οι παγκόσμιοι ηγέτες συνειδητοποίησαν ότι η απόλυτη καταστροφική δύναμη αυτών των όπλων αποτελούσε υπαρξιακή απειλή για τη ζωή στη γη. Κατά τη διάρκεια μιας ραδιοφωνικής ομιλίας το 1982, ο τότε πρόεδρος των ΗΠΑ, Ρόναλντ Ρήγκαν, ενίσχυσε την άποψή του πάνω στο θέμα λέγοντας: «Αυτοί που κυβέρνησαν την Αμερική καθ' όλη τη διάρκεια της πυρηνικής εποχής και εμείς που την κυβερνάμε σήμερα, θα έπρεπε να αναγνωρίσουμε το γεγονός ότι ένας πυρηνικός πόλεμος δεν μπορεί να κερδηθεί και δεν πρέπει ποτέ να διεξαχθεί». Καθώς ο κόσμος εγκατέλειπε σταδιακά τη νοοτροπία του Ψυχρού Πολέμου τις δεκαετίες 1990 και 2000, η απειλή των πυρηνικών όπλων εξακολουθούσε να υφίσταται, βρισκόταν, ωστόσο, πολύ λιγότερο στο επίκεντρο της διεθνούς πολιτικής ασφάλειας. Στη μεταψυχροπολεμική εποχή, οι ΗΠΑ και η διεθνής κοινότητα άρχισαν να αντιμετωπίζουν ένα νέο κύμα προκλήσεων ασφάλειας στις διακρατικές απειλές, όπως ο βίαιος εξτρεμισμός, και πιο πρόσφατα, η απειλή της κλιματικής αλλαγής η οποία δεν γνωρίζει σύνορα. Ενώ ορισμένοι μπορεί να αμφισβητούν την ύπαρξη της κλιματικής αλλαγής ως μίας «υπαρξιακής απειλής», ο πρόεδρος των ΗΠΑ, Τζο Μπάιντεν, θα διαφωνούσε. Κατά την πρώτη εβδομάδα ανάληψης των καθηκόντων του, ο πρόεδρος, μιλώντας σχετικά με ένα εγχώριο σχέδιο καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής δήλωσε: «Για αυτό υπογράφω σήμερα ένα εκτελεστικό διάταγμα, για να ενισχύσουμε το φιλόδοξο σχέδιο της κυβέρνησής μας για την αντιμετώπιση της υπαρξιακής απειλής της κλιματικής απειλής. Και είναι όντως μια υπαρξιακή απειλή.» Ενώ ο πυρηνικός πόλεμος και η κλιματική αλλαγή θέτουν το καθένα το δικό του μοναδικό σύνολο προκλήσεων σε επίπεδο ασφάλειας, αλληλεπιδρούν επίσης μεταξύ τους με διάφορους τρόπους. Αξίζει να σημειωθεί, ότι η κλιματική αλλαγή συμβάλλει στην αναδιαμόρφωση του παγκόσμιου γεωπολιτικού τοπίου, συμπεριλαμβανομένης της Αρκτικής, κατά τρόπο που θα μπορούσε να επιφέρει μια σειρά από επιπτώσεις στην πυρηνική σταθερότητα μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και της

Ρωσίας, ιδίως καθώς η Ουάσινγκτον για πρώτη φορά μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης το 1991, επανεστιάζει τις προτεραιότητες ασφάλειας και άμυνάς της στον στρατηγικό ανταγωνισμό.

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΡΚΤΙΚΗ

Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής γίνονται αισθητές σε όλο τον κόσμο και με πολλές μορφές. Ένα παράδειγμα αποτελεί η ερημοποίηση της καλλιεργήσιμης γης στη ζώνη Σαχέλ της Δυτικής Αφρικής με ρυθμό «σχεδόν 1,6 χιλιόμετρα ανά έτος την τελευταία περίπου δεκαετία». Αυτό, κατά συνέπεια, αυξάνει τον ανταγωνισμό μεταξύ αγροτών και κτηνοτρόφων για τη διαχείριση των περιορισμένων πόρων, όπως είναι η γη, γεγονός που έχει οδηγήσει ακόμη και σε βίαιες συγκρούσεις τα τελευταία χρόνια. Από την άλλη πλευρά, το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής επηρεάζει τμήματα της Νότιας Ασίας όπου παρατηρείται αυξημένος αριθμός πλημμύρων και μεγαλύτερες σε διάρκεια περίοδοι μουσώνων, οι οποίες είναι ικανές να καταστρέψουν καλλιεργήσιμες εκτάσεις, να προκαλέσουν ελλείψεις τροφίμων και να αποβούν ακόμα και μοιραίες. Στην Αρκτική, η κλιματική αλλαγή παρατηρείται κυρίως στη συνεχή μείωση των επιπέδων του θαλάσσιου πάγου λόγω των αυξανόμενων παγκόσμιων θερμοκρασιών. Σύμφωνα με το Εθνικό Κέντρο Δεδομένων Χιονιού και Πάγου (NSIDC), η θερμοκρασία στην Αρκτική αυξάνεται με ρυθμό περίπου διπλάσιο από αυτόν του παγκόσμιου μέσου όρου, οδηγώντας στο φαινόμενο «Αρκτική Διεύρυνση». Η μείωση των επιπέδων του θαλάσσιου πάγου μπορεί να γίνει αντιληπτή από τη μέση ετήσια έκταση του θαλάσσιου πάγου ή τη συνολική ωκεάνια περιοχή στην οποία η συγκέντρωση πάγου βρίσκεται τουλάχιστον στο 15%. Για παράδειγμα, σύμφωνα με την εικόνα 1, η μέση έκταση του αρκτικού θαλάσσιου πάγου για το μήνα Σεπτέμβριο μειώθηκε κατά 2 εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα (επιφάνεια που ξεπερνάει για λίγο την έκταση του Μεξικού) μεταξύ των ετών 1979 και 2021.

Εικόνα 1: Μέση έκταση πάγου στην Αρκτική το μήνα Σεπτέμβριο

Καθώς οι θαλάσσιοι πάγοι στην Αρκτική λιώνουν, τα αρκτικά ύδατα καθίστανται πλωτά για μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα του έτους, κάτι που μπορεί να οδηγήσει σε σοβαρές οικονομικές επιπτώσεις λόγω του ανοίγματος θαλάσσιων διαδρομών, της αύξησης της πρόσβασης σε λιμάνια και της βελτίωσης της προσβασιμότητας σε ορυκτά και πόρους. Για παράδειγμα, η δυνατότητα μεταφοράς εμπορευμάτων μέσω του Βόρειου Θαλάσσιου Περάσματος (NSR) θα μπορούσε να μειώσει το χρόνο πλεύσης μεταξύ Ευρώπης και Ασίας κατά το ήμισυ και να προσφέρει σημαντικά οικονομικά οφέλη, ιδίως στη Ρωσία, η οποία χρησιμοποιεί σήμερα το NSR για τη μεταφορά περισσότερων από 30 εκατομμυρίων τόνων υδρογονανθράκων και άλλων πόρων ετησίως. Επιπλέον, η κατασκευή νέων λιμανιών μπορεί να επιτρέψει την αύξηση της ναυτιλιακής δραστηριότητας και να μετατρέψει τους άφθονους φυσικούς πόρους στην Αρκτική σε οικονομικά οφέλη για όποια χώρα φτάσει εκεί πρώτη. Σύμφωνα με έρευνα του 2008, υπολογίζεται ότι η Αρκτική διαθέτει 90 δις. βαρέλια πετρελαίου, 48 τρις. κυβικά μέτρα φυσικού αερίου και 44 δις. βαρέλια υγρών φυσικού αερίου.

Ενώ η Αρκτική κάποτε θεωρούνταν τόπος συνεργασίας και χαμηλών εντάσεων, έχει σήμερα μετατραπεί σε γεωπολιτική εστία στρατηγικού ανταγωνισμού. Ένας από τους πρωταρχικούς τρόπους με τους οποίους διεξάγεται ο γεωπολιτικός ανταγωνισμός στην Αρκτική είναι μέσω της στρατιωτικοποίησης της περιοχής από τις Ουάσινγκτον και Μόσχα. Η στρατιωτικοποίηση της Αρκτικής ως μια μορφή γεωστρατηγικού ανταγωνισμού κατείχε εξέχουσα σημασία κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου όταν τόσο οι ΗΠΑ όσο και η Σοβιετική Ένωση επεδίωκαν να διασφαλίσουν τις βόρειες περιοχές τους. Αυτό το προσπάθησαν αναπτύσσοντας στρατηγικά βομβαρδιστικά και βαλλιστικούς πυραύλους ικανούς να μεταφέρουν πυρηνικά όπλα πάνω από τον Βόρειο Πόλο. Η Ουάσινγκτον

προχώρησε σε περαιτέρω στρατιωτικοποίηση της Αρκτικής με τις εξής ενέργειες: ανέπτυξε συστήματα ραντάρ στην Αλάσκα (με τον Καναδά ως σύμμαχος των ΗΠΑ να αναπτύσσει επίσης συστήματα ραντάρ σε καναδικό έδαφος), κατασκεύασε στρατιωτικές βάσεις στη Γροιλανδία και την Ισλανδία, φιλοξένησε αμερικανικά στρατεύματα (και στρατεύματα άλλων συμμάχων του NATO) στη Νορβηγία, χρησιμοποίησε την Αρκτική ως πεδίο δοκιμών για πυραύλους κρουζ που εκτοξεύονται από αέρος και θαλάσσης, και διατήρησε στρατηγικά βομβαρδιστικά B-52 οπλισμένα με θερμοπυρηνικές βόμβες σε συνεχή εναέρια επιφυλακή. Από σοβιετικής πλευράς, η Μόσχα χρησιμοποίησε την Αρκτική ως περιοχή για τη διεξαγωγή πυρηνικών δοκιμών και τη στέγαση του Βόρειου Στόλου της χώρας, ο οποίος θα γινόταν στη συνέχεια ο μεγαλύτερος σοβιετικός στόλος μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1960 και θα φιλοξενούσε το 60% των στρατηγικών δυνάμεων υποβρύχιας εκτόξευσης της Σοβιετικής Ένωσης.

Μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, η στρατιωτικοποίηση της Αρκτικής εγκαταλείφθηκε τόσο από την Ουάσινγκτον όσο και από την Μόσχα. Ωστόσο, το 2007, ο Ρώσος πρόεδρος, Βλαντιμίρ Πούτιν, έδωσε εκ νέου προτεραιότητα στην Αρκτική ως μέρος του μεγάλου οράματός του για την αποκατάσταση του καθεστώτος της μεγάλης δύναμης της Ρωσίας.

Η στρατιωτική παρουσία της Ρωσίας στην Αρκτική επιδιώκει την επίτευξη τριών βασικών στόχων:

- α) Ενίσχυση της άμυνας της πατρίδας, ιδίως όσον αφορά την αποτροπή μιας πιθανής ξένης επίθεσης στην Αρκτική, καθώς η περιοχή αρχίζει να προσελκύει διεθνή προσοχή και επενδύσεις.
- β) Διασφάλιση της οικονομικής ευημερίας της Ρωσίας και διασφάλιση του οικονομικού της μέλλοντος.
- γ) Δημιουργία μιας βάσης προβολής της ισχύος της, ιδιαίτερα στον Βόρειο Ατλαντικό.

Εικόνα 2: Χερσόνησος Κόλα της Ρωσίας

Κατά συνέπεια, η Ρωσική Ομοσπονδία έχει διαθέσει σημαντικούς πόρους για την επαναστρατιωτικοποίηση της περιοχής. Ο ρωσικός Βόρειος Στόλος, που εδρεύει στη χερσόνησο Κόλα στα σύνορα με τη Φινλανδία, φιλοξενεί σήμερα το 70% της υποβρύχιας στρατηγικής αποτροπής της χώρας, 39 επιθετικά υποβρύχια που φέρουν πυραύλους κρουζ Καλίμπρ διπλής χρήσης και περίπου 40 πλοία επιφάνειας, συμπεριλαμβανομένων αντιτορπιλικών και καταδρομικών. Επιπλέον, η Ρωσία έχει ανοίξει περισσότερες από 50 σοβιετικές στρατηγικές βάσεις που είχαν προηγουμένως κλείσει, μεταξύ των οποίων 13 αεροπορικών βάσεων, 10 σταθμών ραντάρ που επιτρέπουν στη Μόσχα να παρακολουθεί πλοία και αεροσκάφη στην περιοχή, 20 συνοριακών φυλακίων και 10 ολοκληρωμένων κέντρων διάσωσης για περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης.

Η στρατιωτικοποίηση και ανάπτυξη στην Αρκτική αποτελεί χαρακτηριστικό γνώρισμα της ρωσικής εσωτερικής και εξωτερικής πολιτικής, ενώ η Αρκτική, στην πρόσφατη ιστορία της, δεν έχει προσελκύσει τόση προσοχή από τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής στην Ουάσινγκτον. Η αδιαφορία από πλευράς ΗΠΑ για την Αρκτική σε επίπεδο εθνικής πολιτικής οφείλεται κατά κύριο λόγο στην εσωτερική πολιτική αντιπαράθεση μεταξύ Ρεπουμπλικάνων και Δημοκρατικών πάνω σε θέματα που αφορούν την ύπαρξη της κλιματικής αλλαγής και τις αμυντικές προτεραιότητες των ΗΠΑ, που επικεντρώνονται στην καταπολέμηση του παγκόσμιου εξτρεμισμού στη Μέση Ανατολή και την Αφρική τις τελευταίες δύο δεκαετίες. Ωστόσο, οι ΗΠΑ διακήρυξαν στη Στρατηγική Εθνικής Άμυνας του 2018 ότι πρωταρχικό

τους μέλημα για την άμυνα και την εθνική ασφάλεια είναι η επιστροφή στον ανταγωνισμό των Μεγάλων Δυνάμεων. Το ανανεωμένο ενδιαφέρον για τον ανταγωνισμό των Μεγάλων Δυνάμεων, που αναφέρεται επίσης ως «στρατηγικός ανταγωνισμός» από την κυβέρνηση Μπάιντεν, έχει τροφοδοτήσει το ενδιαφέρον των ΗΠΑ για τον ανταγωνισμό με τη Ρωσία στην Αρκτική.

Για να ανταγωνιστούν αποτελεσματικά οι ΗΠΑ τη Ρωσία στην Αρκτική, έχουν αρχίσει τη δική τους επαναστρατιωτικοποίηση της περιοχής. Τα τελευταία χρόνια, οι ΗΠΑ εξέτασαν την ιδέα κατασκευής ενός στρατηγικού λιμανιού στην Αρκτική, επένδυσαν σε παγοθραυστικά που απαιτούνται για την πλοήγηση στα αρκτικά ύδατα και προχώρησαν σε ανασύσταση του Δεύτερου Στόλου, αρμόδιο για τη διεξαγωγή ναυτικών επιχειρήσεων του Πολεμικού Ναυτικού στην Ανατολική Ακτή και το Βόρειο Ατλαντικό, συμπεριλαμβανομένης της Αρκτικής. Το Μάιο του 2019, ο τέως Υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ, Μάικ Πομπέο, υποστήριξε ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες εμπλέκονταν σε στρατηγικό στρατιωτικό ανταγωνισμό με τη Ρωσία στην Αρκτική δηλώνοντας: «Στο ζήτημα της ασφάλειας, εν μέρει ως απάντηση στις αποσταθεροποιητικές δραστηριότητες της Ρωσίας, διεξάγουμε στρατιωτικές ασκήσεις, ενισχύουμε την παρουσία των δυνάμεών μας, ανακατασκευάζουμε το στόλο των παγοθραυστικών μας, επεκτείνουμε τη χρηματοδότηση της Ακτοφυλακής μας και κατασκευάζουμε ένα νέο ανώτερο στρατιωτικό φυλάκιο για τις υποθέσεις της Αρκτικής».

ΕΣΤΙΕΣ ΑΝΑΦΛΕΞΗΣ ΣΤΗΝ ΑΡΚΤΙΚΗ: ΕΝ ΑΝΑΜΟΝΗ ΜΙΑΣ ΚΡΙΣΗΣ;

Με την Ουάσινγκτον και τη Μόσχα να ενισχύουν τη στρατιωτική τους παρουσία στην Αρκτική, οι πιθανότητες να ξεσπάσει μια κρίση μεταξύ αυτών των δύο αντιπάλων ενδέχεται να αυξηθούν όσο ο θαλάσσιος πάγος υποχωρεί. Όταν πρόκειται για προκλήσεις ασφάλειας, η κλιματική αλλαγή περιγράφεται συχνά ως «πολλαπλασιαστής απειλών», καθώς είναι εξαιρετικά απίθανο οι κλιματικές επιπτώσεις να οδηγήσουν ποτέ άμεσα σε κάποια σύγκρουση (δηλαδή, οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ρωσία δεν πρόκειται να αλληλοσυγκρουστούν για την έλλειψη θαλάσσιου πάγου στην Αρκτική), καθιστά, ωστόσο, τις προϋπάρχουσες απειλές ή εντάσεις πολύ πιο επικίνδυνες. Σε μια Αρκτική που θερμαίνεται όλο και περισσότερο, υπάρχουν πολλές πιθανές εστίες ανάφλεξης που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε μία κρίση, μεταξύ αυτών ένας λανθασμένος υπολογισμός σχετικά με τη διεξαγωγή μιας αμερικανικής «επιχείρησης ελεύθερης ναυσιπλοΐας» (FONOP) στην περιοχή

και μια τυχαία στρατιωτική σύγκρουση μεταξύ ένστολων δυνάμεων των ΗΠΑ ή του NATO και της Ρωσίας.

Η πρώτη εστία ανάφλεξης στην Αρκτική που ενδεχομένως να πυροδοτούσε μια κρίση στην περιοχή είναι οι διαφορετικές απόψεις της Ουάσινγκτον και της Μόσχας σχετικά με τα χωρικά ύδατα ενός κράτους. Μια τέτοια ασάφεια θα μπορούσε να οδηγήσει σε λάθος υπολογισμό μιας FONOP. Τον Ιανουάριο του 1985, η Σοβιετική Ένωση προχώρησε στη χάραξη ενός συστήματος ευθειών γραμμών βάσης που περιέκλειε πολλούς από τους κόλπους, τις εκβολές ποταμών και τα στενά ναυσιπλοΐας κατά μήκος της Σοβιετικής Αρκτικής ακτής. Το σύστημα θεωρούσε τους κόλπους, τις εκβολές ποταμών και τα στενά ναυσιπλοΐας, εσωτερικά ύδατα της Σοβιετικής Ένωσης, όπου η Μόσχα διατηρούσε τον πλήρη κυρίαρχο έλεγχο. Παρά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης πριν από τρεις περίπου δεκαετίες, οι ίδιες διαδρομές ναυσιπλοΐας μέσω του NSR παραμένουν ακόμα και σήμερα κλειστές από εκείνες τις ευθείες γραμμές βάσης που χαράχτηκαν το 1985. Ωστόσο, το νομικό καθεστώς των στενών ναυσιπλοΐας παραμένει έντονα αμφισβητούμενο, ιδιαίτερα όσον αφορά το ρόλο που διαδραματίζει στην πλοήγηση εντός του NSR, το δικαίωμα της «αβλαβούς διέλευσης», που είναι κωδικοποιημένο στη Σύμβαση του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας, μεταξύ άλλων διαφορών. Κατά το τελευταίο τέταρτο του αιώνα, η Ρωσία θέσπισε, επίσης, πολυάριθμους εσωτερικούς νόμους. Ένας από αυτούς αποτελεί ο Ομοσπονδιακός Νόμος του 1998 σχετικά με τα εσωτερικά θαλάσσια ύδατα, τα χωρικά ύδατα και τη συνορεύουσα ζώνη της Ρωσικής Ομοσπονδίας, σύμφωνα με τον οποίο το όριο των 12 ναυτικών μιλίων στα χωρικά ύδατα εφαρμόζεται επίσης και για τα νησιά της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Ένας ακόμα εσωτερικός νόμος είναι ο Ομοσπονδιακός Νόμος του 2012, ο οποίος καθόρισε τις κατευθυντήριες γραμμές για τα πλοία που φέρουν ξένη σημαία και εισέρχονται στο NSR. Πιο πρόσφατα, το 2013 η Ρωσική Ομοσπονδία ψήφισε τους Κανόνες Ναυσιπλοΐας της Υδάτινης Περιοχής του NSR και το 2017 επικαιροποίησε το εκτεταμένο ρυθμιστικό της σύστημα περί ναυσιπλοΐας εντός του NSR, το οποίο διαμορφώνει τον τρόπο με τον οποίο η Ρωσία βλέπει το διεθνές καθεστώς του NSR, ή την έλλειψη αυτού. Η άποψη της αμερικανικής κυβέρνησης για το NSR διαφέρει πολύ από εκείνη της Ρωσίας. Οι διαφορετικές απόψεις διαπιστώνονται καλύτερα από το διπλωματικό σημείωμα που απέστειλαν οι Ηνωμένες Πολιτείες το Μάιο του 2015 στη Ρωσία σχετικά με το κανονιστικό της πλαίσιο για την πλωτή οδό στην Αρκτική. Το σημείωμα περιέγραφε τα ζητήματα που αντιμετωπίζει η Ουάσινγκτον με τη διακυβέρνηση του πλωτού δρόμου από τη Ρωσία, επισημαίνοντας μεταξύ άλλων ασυνέπειες με όσα ορίζει το διεθνές δίκαιο, όπως η απαίτηση

της συγκατάθεσης της Ρωσίας για την είσοδο στην αποκλειστική οικονομική ζώνη και τα χωρικά ύδατα της Αρκτικής, καθώς και ο χαρακτηρισμός από πλευράς Ρωσίας των διεθνών στενών που αποτελούν μέρος του NSR ως εσωτερικών της υδάτων.

Ως απάντηση στη διαμάχη, οι Ηνωμένες Πολιτείες θα μπορούσαν να χειριστούν την κατάσταση παρόμοια με τον τρόπο που χειρίζονται τις θαλάσσιες εδαφικές διαφορές τους με την Κίνα στη Νότια Σινική Θάλασσα, συμπεριλαμβανομένης και της διεξαγωγής FONOP. Η διεξαγωγή μιας FONOP στην Αρκτική, μέσω του NSR, θα ενίσχυε τη θέση των ΗΠΑ ότι το NSR, παρόμοια με τη Νότια Σινική Θάλασσα, αποτελεί διεθνή ύδατα. Σύμφωνα με το Υπουργείο Άμυνας των ΗΠΑ, μία FONOP «δεν περιλαμβάνει μόνο την απλή ελευθερία διέλευσης εμπορικών πλοίων μέσω διεθνών πλωτών οδών. . . . Το Υπουργείο χρησιμοποιεί τον όρο "ελευθερία της θάλασσας" για να περιγράψει όλα τα δικαιώματα, τις ελευθερίες και τις νόμιμες χρήσεις της θάλασσας και του εναέριου χώρου, συμπεριλαμβανομένων των πολεμικών πλοίων και αεροσκαφών». Το 2019, ο τότε Αμερικανός υπουργός του Πολεμικού Ναυτικού, Ρίτσαρντ Μπ. Σπένσερ, αναφέρθηκε στην αποστολή σκαφών του Ναυτικού για τη διέλευση τους από την Αρκτική στο πλαίσιο μιας FONOP. Την αίσθηση ότι μια FONOP στην Αρκτική θα κατευθυνόταν προς τη Ρωσία υποστήριξε και ο στρατηγός Κέρτις Σκαπαρότι, πρώην Ανώτατος Συμμαχικός Διοικητής Ευρώπης (SACEUR), όταν επιβεβαίωσε την ιδέα ενώπιον της Επιτροπής Ενόπλων Δυνάμεων της Γερουσίας. Ενώ οι ΗΠΑ δεν έχουν τηρήσει τις δηλώσεις τους σχετικά με τη διεξαγωγή μιας FONOP στην Αρκτική, το να προβούν σε κάτι τέτοιο θα ήταν προκλητικό και εξαιρετικά επικίνδυνο, καθώς δεν είναι βέβαιο πώς η Ρωσία μπορεί να επιλέξει να αντιδράσει. Εάν η Ρωσία επέλεγε να αντιδράσει επιθετικά, αυτό πιθανότατα να οδηγούσε σε άμεση αντιπαράθεση της Ρωσίας με πλοία του αμερικανικού Πολεμικού Ναυτικού, η οποία θα μπορούσε γρήγορα να εξελιχθεί σε πλήρη σύγκρουση, ειδικά εάν οι σχέσεις ΗΠΑ-Ρωσίας είναι ήδη τεταμένες.

Εικόνα 3: Πολεμικά πλοία του NATO συμμετέχουν στην άσκηση «Cold Response 2022»

Η δεύτερη εστία ανάφλεξης στην Αρκτική που ενδεχομένως να οδηγούσε σε μια κρίση στις σχέσεις ΗΠΑ-Ρωσίας, είναι μια άμεση στρατιωτική σύγκρουση μεταξύ ένστολων μελών από πλευράς ΗΠΑ/NATO και του ρωσικού στρατού που είναι εγκατεστημένοι στην Αρκτική. Σε περίπτωση διένεξης, μια από τις πιο πιθανές αφορμές πυροδότησής της θα ήταν ο Δεύτερος Στόλος του Πολεμικού Ναυτικού ή μια άσκηση του NATO. Η επαναδραστηριοποίηση του Δεύτερου Στόλου σημαίνει ότι υπάρχει μια ένστολη αμερικανική στρατιωτική παρουσία που είναι υπεύθυνη για την εποπτεία της Αρκτικής. Επιπλέον, η Ακτοφυλακή των ΗΠΑ έχει και αυτή τη δική της παρουσία στην Αρκτική ως ο αμερικανικός φορέας που είναι υπεύθυνος για τη λειτουργία των παγοθραυστικών, τα οποία είναι ζωτικής σημασίας για πολλές θαλάσσιες αποστολές στα παγωμένα ύδατα της Αρκτικής. Παρομοίως, 5 από τα 30 κράτη-μέλη του NATO είναι κράτη της Αρκτικής και έχουν ισχυρά συμφέροντα στην περιοχή. Το NATO, και η σύντομα διευρυμένη λίστα των κρατών της Αρκτικής, επιδεικνύει τη δέσμευσή του στην Αρκτική μέσω της διεξαγωγής στρατιωτικών ασκήσεων στην περιοχή. Πιο πρόσφατη αποτελεί η διεξαγωγή της άσκησης «Cold Response 2022» το Μάρτιο του 2022, σχεδιασμένη με στόχο να συγκεντρώσει μαζί χιλιάδες στρατεύματα του NATO προκειμένου να δοκιμάσει τις δυνατότητες των συμμάχων να επιχειρούν σε συνθήκες ψύχους στη

Νορβηγία. Κατά παρόμοιο τρόπο, τον Οκτώβριο του 2018, το NATO διεξήγαγε τη στρατιωτική άσκηση «Trident Juncture» στα ανοικτά των ακτών της Νορβηγίας. Η συγκεκριμένη άσκηση χρήζει ιδιαίτερης σημασίας καθώς σε αυτήν συμμετείχε το αμερικανικό αεροπλανοφόρο «Harry S. Truman» και η ομάδα κρούσης του, η προσθήκη των οποίων τα οδήγησε στο να είναι τα πρώτα αμερικανικά σκάφοι επιφάνειας που έχουν ταξιδέψει στην Αρκτική εδώ και τρεις δεκαετίες. Με τόσο ισχυρή παρουσία του NATO στην Αρκτική και υψηλές εντάσεις στην Ευρώπη ως αποτέλεσμα της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία το 2022, μια τυχαία σύγκρουση μεταξύ μελών του NATO και της Ρωσίας στην Αρκτική θα μπορούσε να ενεργοποιήσει το Άρθρο 5 του Βορειοατλαντικού Συμφώνου περί συλλογικής άμυνας, καλώντας για έναν εκτεταμένο πόλεμο μεταξύ NATO-Ρωσίας.

ΚΡΙΣΕΙΣ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΛΙΜΑΚΩΣΗΣ ΚΑΙ ΡΩΣΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΑ ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΟΠΛΑ

Σε περίπτωση που ξεσπάσει μια κρίση μεταξύ των ΗΠΑ και της Ρωσίας, και οι δύο πλευρές οφείλουν να προσπαθήσουν να αποφύγουν την κλιμάκωσή της προκειμένου να αποτρέψουν το ξέσπασμα μιας νέας σύγκρουσης, κυρίως με την αποφυγή χρήσης πυρηνικών όπλων. Η επιτυχής διαχείριση κρίσεων, ειδικότερα μιας κρίσης στην οποία εμπλέκονται δύο πυρηνικές δυνάμεις και ελλοχεύει η πιθανότητα πυρηνικής κλιμάκωσης, αφορά και την επιτυχή αντιμετώπιση πρόσθετων πιέσεων που δέχεται η κυβέρνηση μιας χώρας. Ο Αντρέι Κοκόσιν, πρώην γραμματέας του Συμβουλίου Ασφαλείας της Ρωσίας, προτείνει ότι η διαχείριση μιας κρίσης «απαιτεί ιδιαίτερη συγκέντρωση και βούληση από τους ηγέτες· ειδικούς μηχανισμούς για τη συλλογή, επεξεργασία και αναφορά πληροφοριών στην ηγεσία· ειδικό έλεγχο των δραστηριοτήτων των δυνάμεων της χώρας· ειδικές οδηγίες για τους πρεσβευτές και τους στρατιωτικούς ακολούθους· ειδικό καθεστώς επικοινωνίας με τα εθνικά και τα ξένα μέσα μαζικής ενημέρωσης και πολλά άλλα πράγματα».

Μια επιπλοκή που παρατηρείται στη σύγχρονη διαχείριση κρίσεων είναι η εξέλιξη της ανταλλαγής πληροφοριών. Κατά την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου, η ταχύτητα με την οποία εξαπλώνονταν οι πληροφορίες εν μέσω κρίσης ήταν πολύ πιο αργή σε σχέση με τη σημερινή ημέρα, όπου οι εφαρμογές των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, όπως το Twitter και το Facebook, επιτρέπουν σχεδόν άμεση ανταλλαγή πληροφοριών, είτε αυτές αληθεύουν είτε όχι. Μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, οι προοπτικές επιτυχής διαχείρισης μιας πρόσθετης κρίσης από τις κυβερνήσεις των ΗΠΑ ή της Ρωσίας είναι στην καλύτερη περίπτωση αβέβαιες. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, η πολιτική πόλωση βρίσκεται

αναμφισβήτητα σε άνευ προηγουμένου υψηλό επίπεδο, γεγονός που συχνά οδηγεί σε αδιέξοδο, υποδείξεις και αδράνεια στην Ουάσινγκτον. Το πολιτικό περιβάλλον στις Ηνωμένες Πολιτείες περιπλέκεται περαιτέρω από το περιβάλλον πληροφόρησης, συμπεριλαμβανομένης της παρουσίας «ψεύτικων ειδήσεων», η οποία αναδεικνύεται κυρίως από την προβολή θεωριών συνωμοσίας όπως είναι η θεωρία

«QAnon». Στη Ρωσία, η εισβολή στην Ουκρανία έδειξε πώς η διακοπή της πληροφόρησης στα υψηλότερα επίπεδα της ρωσικής στρατιωτικής ηγεσίας μπορεί να συμβεί σε μια κατάσταση υψηλού στρες. Οι αμερικανικές μυστικές υπηρεσίες ανέφεραν ότι υπήρξε «σαφής διακοπή στη ροή ακριβών πληροφοριών» μεταξύ του Πούτιν και των συμβούλων του καθώς και ότι ο Πούτιν έχει παραπληροφορηθεί σχετικά με τις επιδόσεις του ρωσικού στρατού στην Ουκρανία, επειδή οι σύμβουλοι του «φοβούνται να του πουν την αλήθεια».

Σε περίπτωση που οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ρωσία έρθουν αντιμέτωποι με μια κρίση για τη διεξαγωγή μιας FONOP ή μιας στρατιωτικής αντιπαράθεσης στην Αρκτική, το Κρεμλίνο θα στραφεί στην επιλογή της στρατηγικής του για τη διαχείριση της κλιμάκωσης, τη «στρατηγική αποτροπή». Η στρατηγική αποτροπή από πλευράς Ρωσίας, η οποία ορίζεται από τη Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας της Ρωσικής Ομοσπονδίας του 2015, αποτελείται από «μια σειρά αλληλένδετων πολιτικών, στρατιωτικών, στρατιωτικοτεχνικών, διπλωματικών, οικονομικών και πληροφοριακών μέτρων για την αποτροπή της χρήσης βίας κατά της Ρωσίας, την υπεράσπιση της κυριαρχίας και τη διατήρηση της εδαφικής ακεραιότητας». Η ρωσική στρατηγική αποτροπή εφαρμόζεται συνεχώς. Εν καιρώ ειρήνης, χρησιμοποιείται για να περιορίσει και να αποτρέψει τους εχθρούς από τη χρήση βίας κατά της Ρωσίας, ωστόσο σε καιρό πολέμου ή κατά τη διάρκεια μιας κρίσης, εφαρμόζεται για τη διαχείριση μιας κλιμάκωσης. Παρότι η ρωσική στρατηγική αποτροπή περιλαμβάνει μη στρατιωτικά μέτρα, όπως πολιτικής, διπλωματικής, νομικής, οικονομικής, ιδεολογικής και τεχνικο-επιστημονικής φύσης, οι απόψεις της Ρωσίας για την αποτροπή περιστρέφονται κυρίως γύρω από τη χρήση της στρατιωτικής ισχύος ως εργαλείο καταναγκασμού. Για παράδειγμα, τα ρωσικά στρατιωτικά μέτρα θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν επίδειξη της ισχύος του στρατού, αύξηση της ετοιμότητας, ανάπτυξη δυνάμεων και διεξαγωγή ή απειλή διεξαγωγής στρατιωτικών επιθέσεων. Συνολικά, η Ρωσία μέσω της στρατηγικής αποτροπής της επιδιώκει να αυξήσει το αναμενόμενο κόστος του αντιπάλου πάνω από τα επιθυμητά οφέλη. Ένας τρόπος με τον οποίο μπορεί να επιτευχθεί η στρατηγική αποτροπή είναι μέσω της απειλής χρήσης ή της πραγματικής χρήσης πυρηνικών όπλων ως μέσο αύξησης του κόστους του αντιπάλου πάνω από τα επιθυμητά οφέλη.

Η Ρωσία εκτιμάται ότι διαθέτει ένα μεγάλο εκσυγχρονισμένο οπλοστάσιο πυρηνικών όπλων —με 4.447 αναπτυγμένες ή εφεδρικές πυρηνικές κεφαλές— γεγονός που το καθιστά το μεγαλύτερο απόθεμα πυρηνικών κεφαλών στον κόσμο, με ~600 περισσότερες πυρηνικές κεφαλές από τις Ηνωμένες Πολιτείες. Η ρωσική πυρηνική δύναμη έχει στη διάθεσή της περίπου 1.588 στρατηγικές κεφαλές που θα μπορούσαν να μεταφερθούν μέσω βαλλιστικών πυραύλων ή στρατηγικών βομβαρδιστικών, ενώ ~977 στρατηγικές κεφαλές και ~1.912 μη στρατηγικές κεφαλές βρίσκονται σε εφεδρεία.

Έχοντας στη διάθεσή της το μεγαλύτερο πυρηνικό οπλοστάσιο στον κόσμο, η Ρωσία έχει επίσης ένα σαφές σχέδιο και κριτήρια που θα μπορούσαν να ενεργοποιήσουν τη χρήση αυτών των όπλων. Τον Ιούνιο του 2020, επανασφραγίστηκαν οι Βασικές Αρχές της Κρατικής Πολιτικής της Ρωσικής Ομοσπονδίας στον Τομέα της Πυρηνικής Αποτροπής, το οποίο είναι το έγγραφο που καθορίζει τις δύο προϋποθέσεις υπό τις οποίες η Ρωσία θα προχωρούσε στη χρήση πυρηνικών όπλων. Σύμφωνα με το έγγραφο: «Η Ρωσική Ομοσπονδία διατηρεί το δικαίωμα να χρησιμοποιήσει πυρηνικά όπλα ως απάντηση στη χρήση πυρηνικών όπλων και άλλων τύπων όπλων μαζικής καταστροφής εναντίον της ή/και των συμμάχων της, καθώς και σε περίπτωση επίθεσης κατά της Ρωσικής Ομοσπονδίας με τη χρήση συμβατικών όπλων, όταν απειλείται η ίδια η ύπαρξη του κράτους». Ενώ το πρώτο μισό της πολιτικής δήλωσης δεν προκαλεί έκπληξη, το δεύτερο μισό —«Καθώς και σε περίπτωση επίθεσης κατά της Ρωσικής Ομοσπονδίας με τη χρήση συμβατικών όπλων, όταν απειλείται η ίδια η ύπαρξη του κράτους»— αποτελεί αναμφισβήτητη τη βάση για μια πολιτική περιορισμένης χρήσης πυρηνικών όπλων που θα μπορούσε να οδηγήσει σε περαιτέρω χρήση πυρηνικών όπλων. Ενώ μια αμερικανο-ρωσική κρίση στην Αρκτική πιθανότατα δεν θα πληρούσε εξ ορισμού το προτεινόμενο όριο χρήσης πυρηνικών όπλων, ένας παράγοντας που θα μπορούσε να περιπλέξει το θέμα είναι το καθεστώς της Ρωσίας και η αίσθηση ευαλωτότητας όταν ο ρωσο-ουκρανικός πόλεμος φτάσει τελικά στο τελικό του στάδιο. Το πιο ανησυχητικό σενάριο θα ήταν αν ο πόλεμος έχει ως αποτέλεσμα η Ρωσία να αποτύχει να επιτύχει τους στόχους της και παράλληλα να υποστεί βαριές στρατιωτικές και οικονομικές απώλειες, αφήνοντάς την διεθνώς απομονωμένη και στριμωγμένη στη γωνία. Σε αυτή την περίπτωση, η Ρωσία μπορεί να επιστρέψει στη στάση αποτροπής που κράτησε τη δεκαετία του 1990, βασιζόμενη αποκλειστικά στη χρήση πυρηνικών όπλων για την αποτροπή συγκρούσεων. Αυτό, κατά συνέπεια, θα αυξήσει την πιθανότητα ενός πυρηνικού επεισοδίου ή, ακόμη χειρότερα, θα αφήσει τη χώρα να αισθανθεί την ανάγκη να ξεσπάσει και να κλιμακώσει μια κρίση, ενδεχομένως με τη διεξαγωγή ενός περιορισμένου πυρηνικού πλήγματος στην Αρκτική για

να αποτρέψει τις ενέργειες των ΗΠΑ και να διατηρήσει κάποιο επίπεδο εθνικής υπερηφάνειας και κύρους.

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ «DUCK AND COVER»;

Ενώ οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην Αρκτική είναι αρκετά ορατές και δημιουργούν την ευκαιρία για πιθανές εστίες ανάφλεξης μεταξύ των ΗΠΑ ή του NATO και της Ρωσίας, η πιθανότητα να ξεσπάσει μια κρίση λόγω μιας αμερικανικής FONOP μέσω της Αρκτικής ή μιας στρατιωτικής αντιπαράθεσης παραμένει αρκετά χαμηλή. Η πρόσφατη ιστορία δείχνει ότι ενώ οι FONOPs μπορεί να είναι προκλητικές και επικίνδυνες, η διεξαγωγή τέτοιων επιχειρήσεων δεν έχει οδηγήσει σε κάποια κλιμάκωση της έντασης μεταξύ δύο ανταγωνιστικών κρατών. Για παράδειγμα, το 2018 και το 2019, κατά τη διάρκεια μιας περιόδου κατά την οποία οι σχέσεις ΗΠΑ-Κίνας επιδεινώνονταν, πλοία του Πολεμικού Ναυτικού των ΗΠΑ κατέπλευσαν περισσότερες από δώδεκα φορές σε ζώνη εντός των 12 ναυτικών μιλίων από εδάφη που διεκδικεί η Κίνα στη Νότια Σινική Θάλασσα. Ωστόσο, καμία από αυτές τις ενέργειες δεν οδήγησε σε περαιτέρω κλιμάκωση, εκτός από ορισμένες έντονα διατυπωμένες δηλώσεις πολιτικών αξιωματούχων. Παρότι οι FONOPs παραμένουν μια ισχυρή μέθοδος που καθιστά σαφή τη δέσμευση της Ουάσινγκτον για την ελευθερία των θαλασσών παγκοσμίως και παίζει ρόλο στην επίτευξη ευρύτερων στόχων εξωτερικής πολιτικής, η διεξαγωγή αυτών των ασκήσεων έως σήμερα δεν έχει πυροδοτήσει κρίσεις ή συγκρούσεις.

Παρομοίως, δεν χρειάζεται να ξεσκονίσουμε τις οδηγίες για την άσκηση ετοιμότητας «duck and cover» («σκύψε και καλύψου») όταν εξετάζουμε αν μια στρατιωτική αντιπαράθεση μεταξύ των ΗΠΑ/του NATO και της Ρωσίας θα οδηγούσε σε πυρηνική σύγκρουση. Οι στρατιωτικές ασκήσεις των ΗΠΑ και του NATO στην Αρκτική πραγματοποιούνται για πάνω από μια δεκαετία, μεταξύ των οποίων βρίσκονται δύο σημαντικές σειρές ασκήσεων, «Trident Juncture» και «Cold Response», που διεξάγονται σε τακτά χρονικά διαστήματα από το 2015 και το 2006, αντίστοιχα. Ακόμα, οι Ηνωμένες Πολιτείες και ο Καναδάς έχουν προηγουμένως πραγματοποιήσει ασκήσεις στην Αρκτική, όπως η επιχείρηση «Noble Defender», μια επιχείρηση της Διοίκησης Αεροδιαστημικής Άμυνας της Βόρειας Αμερικής (NORAD), η οποία επιδιώκει να «επιδείξει την ικανότητα ενσωμάτωσής της με άλλους εταίρους στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας για μια ολιστική υπεράσπιση της Βόρειας Αμερικής», συμπεριλαμβανομένης της Αρκτικής. Οι ασκήσεις και τα στρατιωτικά γυμνάσια στην

Αρκτική δεν αποτελούν αποκλειστικά βασικό χαρακτηριστικό των ΗΠΑ και του NATO, καθώς και η Ρωσία έχει, επίσης, συμπεριλάβει στρατιωτικές δυνάμεις στην Αρκτική στη σειρά των τακτικά προγραμματισμένων στρατιωτικών ασκήσεων της. Το «Zapad», μια σειρά ασκήσεων που έχει σχεδιαστεί για τους στρατιώτες της Δυτικής Στρατιωτικής Περιφέρειας της Ρωσίας, περιλαμβάνει τον Βόρειο Στόλο που έχει αναλάβει να επιχειρεί στην Αρκτική, και διεξάγεται κάθε τέσσερα χρόνια, με την πιο πρόσφατη επανάληψη να πραγματοποιείται το 2021. Εκτός από τις μεγάλες περιφερειακές στρατιωτικές ασκήσεις, η ρωσική στρατιωτική εκπαίδευση περιλαμβάνει επίσης μικρότερες, πιο εστιασμένες ασκήσεις. Ένα παράδειγμα αποτελεί μια άσκηση που διεξήγαγε η Ρωσία στη Θάλασσα του Μπάρεντς τον Ιανουάριο του 2022 στην οποία συμμετείχαν 30 πολεμικά πλοία, 20 αεροσκάφη και 1.200 άτομα προσωπικό και σχεδιάστηκε για να δείξει την ετοιμότητα της Ρωσίας στην Αρκτική και την ικανότητα της Μόσχας να προστατεύσει το NSR. Με την αυξημένη στρατιωτική παρουσία στην περιοχή τόσο των Ηνωμένων Πολιτειών (και του NATO) όσο και της Ρωσίας, αυξάνεται, επίσης, η ανησυχία ότι οι δύο στρατοί θα μπορούσαν να έρθουν αντιμέτωποι ή να συναντηθούν τυχαία, πυροδοτώντας έτσι μια κρίση. Ωστόσο, οι στρατιωτικές συγκρούσεις μεταξύ ΗΠΑ και Ρωσίας —συμπεριλαμβανομένων και των περιπτώσεων όπου τα πλοία των πολεμικών ναυτικών των δύο κρατών κυριολεκτικά συγκρούονται μεταξύ τους— είναι επίσης απίθανο να εξελιχθούν σε κρίση. Παρά την έντονη στρατιωτική παρουσία και τα στρατιωτικά γυμνάσια στην Αρκτική, οι ασκήσεις συνεχίζουν να συμβαίνουν εδώ και χρόνια χωρίς να οδηγούν σε σημαντικά επεισόδια. Και οι δυο χώρες έχουν ιστορικό χαμηλών εντάσεων όταν τα πολεμικά ναυτικά τους κυριολεκτικά έρχονται σε σύγκρουση μεταξύ τους.

4. ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΑΦΕΤΗΡΙΑΣ

Το κείμενο με το οποίο θα ασχοληθούμε στην παρούσα πτυχιακή εργασία αποτελεί απόσπασμα από το πέμπτο τεύχος του διεθνούς διεπιστημονικού περιοδικού «On The Horizon: A Collection of Papers from the Next Generation», το οποίο δημοσιεύτηκε το Φεβρουάριο του 2023. Η συγγραφή του συγκεκριμένου περιοδικού αποτελεί πρωτοβουλία μιας ομάδας αναδυόμενων πυρηνικών εμπειρογνομόνων με στόχο την εύρεση τρόπων αντιμετώπισης των προβλημάτων της πυρηνικής κοινότητας. Μία από τις εργασίες που περιλαμβάνονται σε αυτόν τον τόμο αποτελεί και το προς εξέταση κείμενο, με τίτλο «Nuclear Temperature Rising? The Impact of Climate Change on Nuclear Stability». Το συγκεκριμένο άρθρο πραγματεύεται τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην Αρκτική, το ρόλο που διαδραματίζει η υποχώρηση του πάγου στον συνεχιζόμενο στρατηγικό ανταγωνισμό μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ρωσίας στην περιοχή και την πιθανότητα για μία επικείμενη πυρηνική σύγκρουση μεταξύ των δύο χωρών. Συγγραφέας του κειμένου μας είναι ο John Madeira, απόφοιτος του τμήματος Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Pennsylvania State (PSU), που ειδικεύεται σε διεθνή θέματα ασφαλείας, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται η κλιματική αλλαγή, τα όπλα μαζικής καταστροφής (ΟΜΚ) και οι σχέσεις ΗΠΑ-Αφρικής.

Συνεχίζουμε με το είδος του προς μετάφραση κειμένου, για την ανάλυση του οποίου βασιστήκαμε στην κειμενική τυπολογία της Katharina Reiß (1977). Η Reiß προτείνει την τυπολογία σύμφωνα με την τριμερή κατηγοριοποίηση των λειτουργιών της γλώσσας από τον Γερμανό γλωσσολόγο Karl Bühler (1934), ο οποίος τις χωρίζει σε τρεις κατηγορίες: πληροφοριακή (informative), εκφραστική (expressive) και κλητική (appellative). Η Reiß συνδέει αυτές τις τρεις λειτουργίες με τις αντίστοιχες γλωσσικές «διαστάσεις» τους και τις επικοινωνιακές καταστάσεις που χρησιμοποιούνται, προχωρώντας στον διαχωρισμό των κειμένων σε τρεις τύπους:

- Πληροφοριακά κείμενα: στόχος του κειμένου είναι η μετάδοση των πληροφοριών, το περιεχόμενο είναι ο βασικός σκοπός της επικοινωνίας
- Εκφραστικά κείμενα: ο συγγραφέας χρησιμοποιεί την αισθητική διάσταση της γλώσσας, το κείμενο εστιάζει στον συγγραφέα και τη μορφή του μηνύματος

- ο Κλητικά κείμενα: στόχος του κειμένου είναι να ενθαρρύνει τον παραλήπτη να ενεργήσει με έναν συγκεκριμένο τρόπο, σύμφωνα πάντα με τις προθέσεις του αποστολέα του κειμένου

Το κείμενό μας αποτελεί επιστημονικό άρθρο και ως εκ τούτου εντάσσεται στην πρώτη κατηγορία των πληροφοριακών κειμένων. Πρωταρχικός στόχος του είναι η παροχή πληροφοριών στους αναγνώστες σχετικά με τις κλιματικές μεταβολές που παρατηρούνται στην Αρκτική και την πιθανότητα ξεσπάσματος ενός πυρηνικού ή στρατιωτικού επεισοδίου μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ρωσίας, λόγω της μείωσης της έκτασης του θαλάσσιου πάγου και του στρατηγικού ανταγωνισμού στην περιοχή. Η λειτουργία, επομένως, της γλώσσας του άρθρου είναι αναφορική, και πιο συγκεκριμένα πληροφοριακή, το οποίο σύμφωνα με τη Nord (2014) επηρεάζει τις επιλογές που θα γίνουν σε γλωσσικό και υφολογικό επίπεδο.

Το ύφος του κειμένου είναι απλό, καθώς όντας πληροφοριακής φύσεως, η γλωσσική απόδοση των πληροφοριών οφείλει να γίνεται με απλότητα προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός της μετάφρασης που δεν είναι άλλος από τη μετάδοση του περιεχομένου. Ακόμα, το ύφος του χαρακτηρίζεται επιστημονικό καθώς γίνεται χρήση εξειδικευμένου λεξιλογίου (ορολογία) που απαντάται σε περισσότερα από ένα επιστημονικά πεδία: περιβαλλοντική, πολιτική, γεωπολιτική, γεωστρατηγική. Η χρήση του επιστημονικού λόγου καθιστά το κείμενο κατανοητό πρωτίστως σε άτομα που ασχολούνται με το συγκεκριμένο γνωστικό πεδίο ή διαθέτουν τουλάχιστον μια γνώση επί του θέματος (περικειμενική γνώση).

Όσον αφορά το μήκος των προτάσεων, σε γενικές γραμμές είναι μετρίου μεγέθους, ενώ υπάρχουν και περιπτώσεις κατά τις οποίες ο συγγραφέας προβαίνει σε χρήση μακροπερίοδου λόγου, γεγονός που κουράζει τον αναγνώστη, οδηγεί σε ασάφειες και δυσχεραίνει το έργο του μεταφραστή λόγω της συσσώρευσης πληροφοριών. Σε αυτή την περίπτωση προτιμήθηκε η μέθοδος της τμηματοποίησης των προτάσεων σε μικρότερες για να αποφευχθεί η πολυπλοκότητα του κειμένου.

5. ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗΣ ΕΝΤΟΛΗΣ

Ένα σημαντικό θεωρητικό εργαλείο πάνω στο οποίο βασιστήκαμε για την ανάλυση της μεταφραστικής εντολής είναι αυτό της θεωρίας του Σκοπού (Skopostheorie), η οποία αναπτύχθηκε από τους Hans Vermeer και Katharina Reiß στο βιβλίο «Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie» (1984). Σύμφωνα με τον Vermeer, «κάθε κείμενο παράγεται για έναν συγκεκριμένο σκοπό και πρέπει να εξυπηρετεί αυτόν τον σκοπό». Η μετάφραση, όπως γνωρίζουμε, γίνεται συνήθως κατ' ανάθεση, συνεπώς ο τρόπος με τον οποίο προσεγγίζει ο μεταφραστής ένα κείμενο και η μέθοδος ή οι στρατηγικές που θα εφαρμόσει, εξαρτώνται κάθε φορά από τον επιδιωκόμενο σκοπό, τους αποδέκτες της μετάφρασης και τις ειδικές απαιτήσεις του εντολέα, δηλαδή το πακέτο μεταφραστικών οδηγιών (μεταφραστική εντολή) που θα λάβει από αυτόν. «Με άλλα λόγια, η μετάφραση δεν είναι η μετατροπή λέξεων ή προτάσεων από μια γλώσσα σε μια άλλη, αλλά μια σύνθετη μορφή δράσης κατά την οποία κάποιος δίνει πληροφορίες για ένα κείμενο (υλικό της γλώσσας-πηγή) σε μια νέα κατάσταση και σύμφωνα με τις νέες λειτουργικές, πολιτιστικές και γλωσσικές συνθήκες, διατηρώντας παράλληλα την τυπική μορφή στο μέτρο του δυνατού», Vermeer (1986).

Πιο συγκεκριμένα, το μετάφρασμα οφείλει να ανταποκρίνεται στη μεταφραστική εντολή που έχει δοθεί από τον εντολέα κατά την ανάθεση του έργου, η οποία στην προκειμένη περίπτωση είναι να διατηρήσει την πρωτογενή λειτουργία του πρωτοτύπου, δηλαδή την πληροφοριακή. Παρατηρούμε, λοιπόν, ότι ο σκοπός του μεταφράσματος θα πρέπει να είναι ίδιος με τον σκοπό του πρωτοτύπου και άρα να επιτελεί τις ίδιες λειτουργίες με αυτό (ομοιολειτουργική μετάφραση). Πώς θα επιτευχθεί η διατήρηση της πληροφοριακής λειτουργίας του κειμένου; Διατηρώντας αναλλοίωτες τις πληροφορίες του κειμένου-πηγή και δίνοντας τη δέουσα προσοχή μας στην ειδική ορολογία, η σωστή απόδοση της οποίας αποτελεί και το πρωταρχικό μας μέλημα. Ακόμα, προτιμήθηκε η διατήρηση του απλού πεζού λόγου του πρωτοτύπου για να αποφευχθούν ασάφειες και παρεξηγήσεις στα κρίσιμα ζητήματα, προκειμένου να μεταφερθεί αποτελεσματικά το επιδιωκόμενο μήνυμα του κειμένου-πηγή στη γλώσσα στόχο.

Σε αυτό το σημείο να προσθέσουμε ότι παρότι ο σκοπός της μετάφρασης διατηρείται ίδιος με το σκοπό του πρωτοτύπου, θεωρείται αναγκαίο να πραγματοποιηθούν ορισμένες αλλαγές,

καθώς το κοινό-στόχος είναι διαφορετικό από το κοινό-πηγή. Ένα παράδειγμα (για το οποίο γίνεται αναφορά και στα μεταφραστικά προβλήματα παρακάτω) είναι η διαφορά στα συστήματα μέτρησης των δύο υπό εξέταση πολιτισμών. Το πρωτότυπο απευθύνεται σε αμερικανικό κοινό που χρησιμοποιεί το αγγλοσαξονικό σύστημα μέτρησης, ενώ το μετάφρασμα είναι γραμμένο προς εξυπηρέτηση του ελληνικού κοινού, το οποίο είναι γνώριμο με το διεθνές σύστημα μονάδων. Εφόσον, λοιπόν, προτεραιότητά μας είναι ο αποδέκτης του κειμένου στόχου, προχωρήσαμε στη μετατροπή του συστήματος μέτρησης.

Εφόσον, έχουμε αναλύσει την μεταφραστική εντολή, μπορούμε πλέον να ξεκινήσουμε την παραγωγή της μετάφρασης, έχοντας την πλέον ως κατευθυντήρια γραμμή που θα μας βοηθήσει να ακολουθήσουμε τις μεταφραστικές στρατηγικές ή μεθόδους. Βέβαια, όπως αναφέρει και ο Vermeer, η θεωρία του Σκοπού δεν θέτει περιορισμούς στην επιλογή των μεταφραστικών στρατηγικών, η απόφαση για το πώς θα διαχειριστεί ένας μεταφραστής τις μεταφραστικές επιλογές του εξαρτάται από τον ίδιο.

6. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ

Για την αξιολόγηση του κειμένου βασιστήκαμε στο μοντέλο αξιολόγησης της ποιότητας της μετάφρασης της Julian House που περιγράφεται στο σύγγραμμά της «Translation Quality Assessment: Past and Present» (2015). Το μοντέλο της House εστιάζει στην έννοια της ισοδυναμίας, απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξη της οποίας είναι το μετάφρασμα να επιτελεί λειτουργία ισοδύναμη με αυτή του πρωτοτύπου. Η ίδια ορίζει τη μετάφραση ως «την αντικατάσταση ενός κειμένου στη γλώσσα-πηγή με ένα σημασιολογικά και πραγματολογικά ισοδύναμο κείμενο στη γλώσσα-στόχο».

Για να διευκρινίσουμε τη φύση της απαιτούμενης ισοδυναμίας για τη μετάφραση μας, η House κατηγοριοποιεί τη μετάφραση σε δύο βασικούς τύπους: τη φανερή μετάφραση (overt translation) και τη συγκαλυμμένη μετάφραση (covert translation). Η φανερή μετάφραση δεν απευθύνεται άμεσα στους αποδέκτες της γλώσσας-στόχου. Ως εκ τούτου το κείμενο δεν αποτελεί ένα δεύτερο πρωτότυπο, αλλά μια μετάφραση, γιατί το πρωτότυπο εστιάζει αποκλειστικά στην κοινότητα της γλώσσας-πηγής. Από την άλλη, η συγκαλυμμένη μετάφραση απολαμβάνει το καθεστώς ενός πρωτοτύπου κειμένου στην κουλτούρα-στόχο. Σε αυτή την περίπτωση, πρωτότυπο και μετάφρασμα εξυπηρετούν τους ίδιους στόχους και τις ίδιες ανάγκες του εκάστοτε κοινού-στόχου. Το υπό εξέταση κείμενό μας, λοιπόν, όντας ερευνητικό, ανήκει στη δεύτερη κατηγορία μεταφράσεων όπου ο μεταφραστής καλείται να ξαναδημιουργήσει ένα λειτουργικά ισοδύναμο κείμενο αναπαράγοντας τη λειτουργία που έχει το πρωτότυπο προς εξυπηρέτηση πάντα των αναγκών του κοινού-στόχου.

Στη Συστημική Λειτουργική Γλωσσολογία του Halliday (1973), προτείνεται η υποδιαίρεση του κειμένου σε τρεις καθολικές μεταλειτουργίες: την αναπαραστατική λειτουργία (ideational), τη διαπροσωπική λειτουργία (interpersonal) και την κειμενική λειτουργία (textual). Η House βασιζόμενη στο μοντέλο του Halliday, συνδέει αυτές τις μεταλειτουργίες με τα τρία επίπεδα ύφους: το πεδίο (field), τη στάση (tenor) και τον τρόπο (mode). Η αναπαραστατική ερμηνεύει την εμπειρία του κόσμου και αναφέρεται στο θέμα και το περιεχόμενο του κειμένου (πεδίο), η διαπροσωπική αφορά στο ποιοι εμπλέκονται στη δημιουργία του κειμένου καθώς και ποιες είναι οι μεταξύ τους διαπροσωπικές σχέσεις (στάση), ενώ η κειμενική πραγματεύεται την οργάνωση του μηνύματος, δηλαδή το κανάλι επικοινωνίας που υιοθετείται, σε προφορικό ή γραπτό λόγο (τρόπος).

Έχοντας αποκτήσει μια καλή κατανόηση του μοντέλου της House, είμαστε πλέον σε θέση να το εφαρμόσουμε και στο κείμενο-στόχο. Η κύρια λειτουργία του κειμένου μας είναι η επιμόρφωση του κοινού και η μετάδοση πληροφοριών, επομένως για να επιτευχθεί η ισοδυναμία, η αναπαραστατική λειτουργία του πρωτοτύπου διατηρείται και στο μετάφρασμα. Το κείμενο-στόχος, λειτουργώντας πλέον ως ένα νέο κείμενο πηγή, μεταβιβάζει τις πληροφορίες του με αντικειμενικό, απλό και κατανοητό τρόπο. Το μετάφρασμα απευθύνεται πρωτίστως σε εξειδικευμένο κοινό (εμπειρογνώμονες πάνω σε θέματα πυρηνικής ασφάλειας), και άρα η εμφάνιση της εξειδικευμένης ορολογίας παρουσιάζεται σε γραπτή, κυριολεκτική γλώσσα. Ακόμα, έγιναν και ορισμένες αλλαγές στη σύνταξη του κειμένου, οι οποίες, όμως, έγιναν καθαρά για λόγους σαφήνειας και διευκόλυνσης του αναγνώστη. Στην περίπτωση που δεν πραγματοποιούνταν αυτές οι συντακτικές αλλαγές, το πληροφοριακό στοιχείο του κειμένου θα είχε χαθεί καθώς δεν θα είχε καταφέρει να επιτύχει το σκοπό του, δηλαδή να μεταφέρει σωστά το νόημα στον αναγνώστη. Εδώ να επισημανθεί ότι αυτή η αλλαγή, σε καμία περίπτωση, δεν προκαλεί αναντιστοιχία ή έλλειψη ισοδυναμίας μεταξύ των δύο κειμένων, καθώς οι συντακτικές δομές της αγγλικής και της ελληνικής διαφέρουν, επομένως, η μετατροπή θεωρήθηκε απαραίτητη.

7. ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Ασχολούμενη με τη μετάφραση του κειμένου, ήρθα αντιμέτωπη με διάφορα μεταφραστικά προβλήματα που κλήθηκα να επιλύσω. Προτού, όμως, προχωρήσουμε στην αιτιολόγηση των λύσεων τους, οφείλουμε να κάνουμε μια διάκριση ανάμεσα στα «μεταφραστικά προβλήματα» και τις «μεταφραστικές δυσκολίες».

Τα μεταφραστικά προβλήματα διακρίνονται από αντικειμενικότητα ή τουλάχιστον από διϋποκειμενικότητα και απορρέουν από το ίδιο το κείμενο. Ακόμα, δηλαδή, και στην περίπτωση που ο μεταφραστής θεωρήσει ένα κείμενο εύκολο ως προς την κατανόησή του και γνωρίζει πώς να επιλύσει αποτελεσματικά τα προβλήματα του, αυτά συνεχίζουν να παραμένουν μεταφραστικά προβλήματα. Από την άλλη πλευρά, οι μεταφραστικές δυσκολίες είναι υποκειμενικές, εξαρτώνται δηλαδή καθαρά από τις δεξιότητες του μεταφραστή και το απόθεμα γνώσεών του σε γλωσσικό, πολιτισμικό, ή μεταφραστικό επίπεδο. (Κελάνδριας, 2009). Αφού έγινε αυτή η διάκριση, σε αυτό το σημείο να αναφερθεί ότι στην παρούσα εργασία θα ασχοληθούμε αποκλειστικά με τα μεταφραστικά προβλήματα που συναντήσαμε καθόλη τη διάρκεια της μεταφραστικής διαδικασίας καθώς και τους τρόπους λύσεων τους.

Προκειμένου να διευκολύνει τον μεταφραστή στην επίλυση των διαφόρων μεταφραστικών προβλημάτων, η Nord (1997) τα ταξινομεί στις εξής τέσσερις κατηγορίες:

- Πραγματολογικά προβλήματα: αναφέρονται σε προβλήματα που σχετίζονται με τους εξωκειμενικούς παράγοντες (χρόνος, χώρος, μέσο, πομπός, δέκτης, κειμενική λειτουργία)
- Πολιτισμικά προβλήματα: αναφέρονται στις διαφορετικές νόρμες και συμβάσεις μεταξύ του κειμένου-πηγή και του κειμένου στόχο
- Γλωσσικά προβλήματα: αναφέρονται σε προβλήματα που προκύπτουν από τους ενδοκειμενικούς παράγοντες, αφορούν δηλαδή το λεξιλόγιο, τη σύνταξη, το ύφος, τα υπερτεμαχιακά στοιχεία των δύο γλωσσών
- Ιδιάζοντα προβλήματα: αναφέρονται σε καθαρά ενδογενή προβλήματα που συνδέονται με το κείμενο αφετηρίας και δεν εντοπίζονται εύκολα σε άλλα κείμενα

7.1 ΠΡΑΓΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

7.1.1 Διατήρηση όρων στην αγγλική γλώσσα

Ένα δίλλημα που έπρεπε να επιλυθεί αφορούσε τη διατήρηση ή τη μεταγραφή κάποιων όρων στην αγγλική. Ορισμένοι από αυτούς τους όρους είναι ευρέως γνωστοί ενώ άλλοι γνωστοί μόνο σε όσους κατέχουν μια γνώση επί του θέματος. Εφόσον, όμως, το κείμενο-στόχος απευθύνεται πρωτίστως σε ειδικό, επιστημονικό κοινό, θεωρήθηκε προτιμότερο να παραμείνουν κάποιες λέξεις στην αρχική τους μορφή. Μετά από έρευνα καταλήξαμε ότι αυτή η τακτική της διατήρησης όρων στην αγγλική υιοθετείται σε ελληνικά ακαδημαϊκά κείμενα, επομένως, δεν θα είναι η πρώτη φορά που συναντούν κάτι τέτοιο οι αναγνώστες. Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται για λέξεις που περιγράφουν στρατιωτικές ασκήσεις (Noble Defender, Cold Response, Trident Juncture, Zapad), θεωρίες συνωμοσίας (QAnon), πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης (Facebook, Twitter), αεροπλανοφόρα (Harry S. Truman) και ασκήσεις ετοιμότητας (duck and cover).

7.1.2 Μεταγραφή ξένων κύριων ονομάτων

Στο πρωτότυπο κείμενο συναντάμε αναφορές σε ονόματα προσώπων τα οποία καλούμαστε να μεταφέρουμε στη γλώσσα-στόχο. Ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίστηκε αυτό το πρόβλημα ήταν μέσα από τη μέθοδο της μεταγραφής, και πιο συγκεκριμένα επετεύχθη μέσω της αρχής της απλογράφησης, με σεβασμό στην προφορά του κυρίου ονόματος στην αρχική γλώσσα για να διευκολύνει την ανάγνωσή τους από το κοινό. Ενδεικτικά παραδείγματα αποτελούν τα εξής κύρια ονόματα:

Joe Biden - Τζο Μπάιντεν

Ronald Reagan - Ρόναλντ Ρήγκαν

Mike Pompeo - Μάικ Πομπέο

Andrei Kokoshin - Αντρέι Κοκόσιν

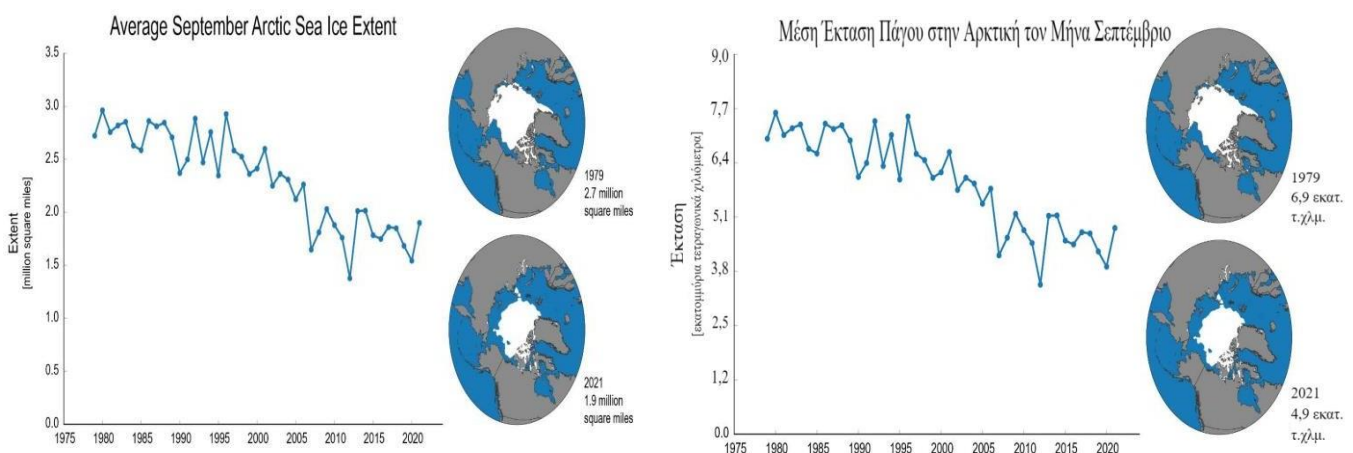
7.1.3 Διαφορά στα συστήματα μέτρησης

Μία ακόμα προσαρμογή που χρειάστηκε να γίνει ήταν αυτή της μετατροπής των μονάδων μέτρησης της απόστασης. Το πρωτότυπο κείμενο εκπονήθηκε από άτομο αμερικανικής καταγωγής και απευθύνεται κυρίως σε αμερικανικό κοινό, και ως εκ τούτου, παρατηρείται χρήση του αγγλοσαξονικού συστήματος μέτρησης (imperial system). Από την άλλη, το

ελληνικό κοινό, για το οποίο προορίζεται το μετάφρασμα, υιοθετεί το μετρικό σύστημα, γνωστό και ως διεθνές σύστημα μονάδων (SI). Για να ανταποκρίνεται καλύτερα, λοιπόν, στο κοινό-στόχος, που στην περίπτωση μας είναι το ελληνικό, επιλέχθηκε να γίνει η μετατροπή από το ένα σύστημα στο άλλο.

- 800,000 square miles - 2 εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα
- 1.7 quadrillion cubic feet - 48 τρις. κυβικά μέτρα
- almost a mile per year - σχεδόν 1,6 χιλιόμετρα ανά έτος

Με την ίδια λογική πραγματοποιήθηκε και η μετατροπή των αριθμών που απεικονίζονται στην εικόνα 1, από τετραγωνικά μίλια σε τετραγωνικά χιλιόμετρα, τα οποία αναφέρονται στην έκταση του μειωμένου θαλάσσιου πάγου.

7.1.4 Προσθήκη πληροφορίας

Σε ορισμένες περιπτώσεις χρειάστηκε να επέμβουμε στο κείμενο προσθέτοντας μία επιπλέον πληροφορία, για να αποσαφηνίσουμε το κείμενο και ως εκ τούτου να διευκολύνουμε την κατανόηση του από το αναγνωστικό κοινό.

Στο πρωτότυπο γίνεται δύο φορές αναφορά της έκφρασης «duck and cover». Πρόκειται για μια άσκηση ετοιμότητας στις Ηνωμένες Πολιτείες που είχε σχεδιαστεί κατά την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου, ειδικά για να εκπαιδεύσει τα παιδιά στα σχολεία να προστατευτούν σε περίπτωση πυρηνικής επίθεσης από τη Σοβιετική Ένωση. Πριν την εμφάνιση του όρου προσθέσαμε την έκφραση «άσκηση ετοιμότητας» για να επεξηγήσουμε τον όρο και να αποκτήσει μια ιδέα ο αναγνώστης περί τίνος πρόκειται. Ακόμα, προχωρήσαμε σε προσθήκη μέσα σε παρένθεση του ακρωνύμιου NSIDC (Εθνικό Κέντρο Δεδομένων Χιονιού και

Πάγου) και του αρκτικόλεξου NORAD (Διοίκηση Αεροδιαστημική Άμυνα της Βόρειας Αμερικής) για να προσφέρουμε μία βοήθεια στον αναγνώστη σε περίπτωση που ο ίδιος θελήσει να ανατρέξει στο διαδίκτυο και να αναζητήσει περισσότερες πληροφορίες.

7.2 ΓΛΩΣΣΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

7.2.1 Πολλαπλές Αποδόσεις

Ένα πρόβλημα το οποίο δυσχέραινε το μεταφραστικό μας έργο ήταν η ύπαρξη πολλαπλών συνώνυμων αποδόσεων για ορισμένους όρους στη γλώσσα-στόχο. Για την αποφυγή της ορολογικής αβεβαιότητας και έχοντας ως στόχο τη διευκόλυνση του αναγνώστη, προτιμήθηκε η διατήρηση μίας και μόνο απόδοσης και η αποφυγή της εναλλάξ χρήσης τους. Το ποια απόδοση επιλέχθηκε, καθορίστηκε μετά από εκτενή έρευνα που έγινε σε παράλληλα κείμενα της ελληνικής καθώς και η συχνότητα εμφάνισης του όρου σε αυτά. Χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιων όρων αποτελούν οι:

- South China Sea – Νότια Σινική Θάλασσα / Θάλασσα της Νότιας Κίνας
- policymakers – φορείς χάραξης πολιτικής / φορείς λήψης αποφάσεων / υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής
- Supreme Allied Commander in Europe - Ανώτατος Συμμαχικός Διοικητής Ευρώπης / Ανώτατος Διοικητής των Συμμαχικών Δυνάμεων Ευρώπης
- shipping routes – θαλάσσιες διαδρομές / θαλάσσιες οδοί / πορείες πλοήγησης
- Northern Sea Route – Βόρειο Θαλάσσιο Πέρασμα / Βόρεια Θαλάσσια Οδός / Βόρεια Θαλάσσια Διαδρομή
- territorial waters – αιγιαλίτιδα ζώνη / χωρικά ύδατα / χωρική θάλασσα

7.2.2 Απόδοση ακρωνύμιου

Ακρωνύμια είναι μορφές που απαρτίζονται από τα αρχικά γράμματα των λέξεων και κάθε γράμμα προφέρεται ξεχωριστά (Κελάνδριας, 2007). Στο υπό εξέταση κείμενο συναντάμε μόνο ένα παράδειγμα που εντάσσεται σε αυτή την κατηγορία, χωρίς όμως να υποτιμούμε την αξία του καθώς απαντάται με μεγάλη συχνότητα στο κείμενο. Πρόκειται για το ακρωνύμιο NSR (Northern Sea Route) – (Βόρειο Θαλάσσιο Πέρασμα).

7.2.3 Απόδοση αρκτικόλεξου

Αρκτικόλεξα είναι μορφές που απαρτίζονται από τα αρχικά γράμματα των λέξεων αλλά στην προκειμένη περίπτωση, και σε αντίθεση με τα ακρωνύμια, διαβάζονται ως ολοκληρωμένη λέξη (Κελάνδριας, 2007). Ένα ενδεικτικό παράδειγμα αποτελεί ο όρος FONOP (Freedom of Navigation Operation) – (Επιχείρηση Ελεύθερης Ναυσιπλοΐας).

Εδώ να σημειωθεί, ότι και στις δύο περιπτώσεις προτιμήθηκε την πρώτη φορά εμφάνισης των όρων να αποδοθούν ολογράφως και να συμπεριληφθεί το αγγλικό ακρώνυμο και αρκτικόλεξο σε παρένθεση για να γίνει σαφές περί τίνος πρόκειται, και στη συνέχεια του μεταφράσματος να κάνουμε αποκλειστική χρήση τους, συμβάλλοντας έτσι και στην οικονομία του κειμένου.

7.2.4 Τμηματοποίηση μακροσκελών περιόδων

Σε ορισμένα σημεία του πρωτότυπου κειμένου παρατηρείται χρήση μακροσκελών περιόδων που δυσχεραίνουν την ανάγνωση τους. Προκειμένου, λοιπόν, το κείμενο να παραμείνει ευανάγνωστο στο κοινό, προτιμήθηκε να εφαρμοστεί η μέθοδος της τμηματοποίησης των περιόδων σε δύο ή ακόμα και τρεις μικρότερες περιόδους στο ελληνικό κείμενο, σε αντίθεση με το αγγλικό όπου υπάρχει μία μεγάλη περίοδος, χωρίς να αλλοιώνεται το νόημα.

πρωτότυπο	μετάφρασμα
During the last quarter century, Russia has also issued numerous domestic laws, including the 1998 Federal Act on Internal Maritime Waters, Territorial Sea, and Contiguous Zone of the Russian Federation, which states that the 12-nautical mile territorial sea limit also applies to islands of the Russian Federation, and the 2012 Federal Law, which established the guidelines for foreign-flagged vessels entering the NSR.	Κατά το τελευταίο τέταρτο του αιώνα, η Ρωσία θέσπισε, επίσης, πολυάριθμους εσωτερικούς νόμους. Ένας από αυτούς αποτελεί ο Ομοσπονδιακός Νόμος του 1998 σχετικά με τα εσωτερικά θαλάσσια ύδατα, τα χωρικά ύδατα και τη συνορεύουσα ζώνη της Ρωσικής Ομοσπονδίας, σύμφωνα με τον οποίο το όριο των 12 ναυτικών μιλίων στα χωρικά ύδατα εφαρμόζεται επίσης και για τα νησιά της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Ένας ακόμα εσωτερικός νόμος είναι ο Ομοσπονδιακός Νόμος του 2012, ο οποίος καθόρισε τις κατευθυντήριες γραμμές για τα πλοία που φέρουν ξένη σημαία και εισέρχονται στο NSR.

Για το συγκεκριμένο απόσπασμα υπήρχαν δύο τρόποι επίλυσης του, είτε προσθήκη συνδετικών λέξεων και σημείων στίξης είτε χωρισμός του σε επιμέρους μικρότερες περιόδους. Στην αρχή έγινε μια προσπάθεια προσθήκης συνδέσμων αλλά επειδή συνέχιζε να προκαλεί σύγχυση κατά την ανάγνωση του θεωρήθηκε, εν τέλει, προτιμότερο να χωριστεί σε τρεις επιμέρους περιόδους με την συμπερίληψη των εκφράσεων «Ένας από αυτούς» και «Ένας ακόμα εσωτερικός νόμος» στην αρχή κάθε πρότασης.

7.3 ΙΔΙΑΖΟΝΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

7.3.1 Απόδοση αποσπασμάτων

Στο πρωτότυπο μεταφέρονται τα ακριβή λόγια προσώπων της πολιτικής κοινότητας καθώς και αποσπάσματα από πολιτικά έγγραφα μέσω της χρήσης εισαγωγικών (“...”). Σε αυτή την περίπτωση κρίθηκε απαραίτητη η αυτολεξεί μετάφραση τους διατηρώντας όσο δυνατόν περισσότερο τη μορφοσυντακτική δομή και το ύφος των περιόδων. Ακολουθούν δύο ενδεικτικά παραδείγματα:

πρωτότυπο	μετάφρασμα
Ronald Reagan: “Those who’ve governed America... must never be fought.”	Ρόναλντ Ρίγκαν: «Αυτοί που κυβέρνησαν την Αμερική... δεν πρέπει ποτέ να διεξαχθεί».
The document states, “The Russian Federation retains the right... when the very existence of the state is put under threat.”	Σύμφωνα με το έγγραφο: «Η Ρωσική Ομοσπονδία διατηρεί το δικαίωμα... όταν απειλείται η ίδια η ύπαρξη του κράτους».

8. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Συνοψίζοντας, στόχος της πτυχιακής εργασίας ήταν η δημιουργία ενός λειτουργικά ισοδύναμου κειμένου-στόχου καθώς και ο σχολιασμός της μεταφραστικής διαδικασίας που ακολουθήθηκε για την υλοποίησή του. Κατά τη συγγραφή της μετάφρασης, συνειδητοποίησα ότι η κατανόηση ενός όρου δεν αρκούσε για να τον αποδώσω στην ελληνική, γεγονός που με οδήγησε στο να κάνω εκτενή έρευνα πάνω σε θέματα γεωπολιτικού ενδιαφέροντος, ανατρέχοντας σε παράλληλα κείμενα και επιστημονικά περιοδικά, το οποίο εν τέλει με βοήθησε ιδιαίτερα στο να βρω τις κατάλληλες λύσεις και να φέρω εις πέρας τη μετάφραση. Ακόμα, προσπάθησα να εφαρμόσω τις γνώσεις και δεξιότητες που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια της τετραετούς φοίτησής μου στο Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας, καθώς και της εξάμηνης φοίτησής μου στο πανεπιστήμιο KU Leuven στα πλαίσια του προγράμματος Erasmus.

Όσον αφορά το θεωρητικό κομμάτι της κειμενικής ανάλυσης, βασίστηκε πάνω σε μεταφραστικά μοντέλα που διατύπωσαν θεωρητικοί της γλωσσολογίας και μεταφρασεολογίας όπως είναι οι Katharina Reiß, Hans Vermeer, Karl Bühler, Juliane House, Christiane Nord και Halliday. Η ανάλυση αυτών των θεωρητικών προσεγγίσεων αποτέλεσε απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξη του στόχου της μετάφρασης. Τέλος, έγινε παρουσίαση των μεταφραστικών προβλημάτων που προέκυψαν κατά τη μεταφραστική διαδικασία καθώς και της τεκμηρίωσης των λύσεών τους.

9. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

Κελάνδριας, Π. Ι. (2007). *Η Μετάφραση των Οικονομικών Κειμένων: Μια λειτουργική προσέγγιση*. Αθήνα: Δίαυλος.

Κελάνδριας, Ι. Π. (2009). Η ορολογική ασάφεια των οικονομικών κειμένων ως μεταφραστικό πρόβλημα. ΕΛΕΤΟ – 7ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία», Αθήνα.

Κεραμίδας, Σ. Γ. (2015). *Ζητήματα Ορολογίας στην Τεχνική Μετάφραση*. Αθήνα: Δίαυλος.

Nord, C. (2014). *Η μετάφραση ως στοχευμένη δραστηριότητα – Εισαγωγή στις λειτουργικές προσεγγίσεις*. (μτφρ. Σ. Π. Γραμμενίδης & Δ. Λάμπρου). Αθήνα: Δίαυλος.

Ξενόγλωσση

House, J. (2015). *Translation Quality Assessment: Past and Present*. London & New York: Routledge.

Nord, C. (1997). *Translating as a Purposeful Activity. Functionalist Approaches Explained*. Manchester: St. Jerome.

Reiß, K., Vermeer, H. J., Nord, C., Dudenhöfer, M. (2014). *Towards a General Theory of Translational Action: Skopos Theory Explained*. New York: Routledge.

Vermeer H. J., & Reiß K. (1984). *Grundlegung einer Allgemeinen Translationstheorie*. Tübingen: Niemeyer Verlag

10. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

<https://iate.europa.eu/home>

<https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>

<https://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>

<https://irp.fas.org/doddir/dod/dictionary.pdf>

<https://www.noaa.gov/>